

NACIJSKI TRANSPORT OB NORVEŽKEM OBREŽJU, ki so ga zavzniški letalci spremljali v goro plamenov in dima.

Veliko konferenc, a le malo pravih sporazumov.

KONFERENCA ZASTOPNIKOV AMERISKIH VLAD VSE PREVEČ POD VPLIVOM ZED. DRŽAV. — JALTA JASNEJSA KAKOR TEHERAN. ALI BO ZBOR V SAN FRANCISCU FORMALNOST

V mehiškem glavnem mestu so se sredi tega meseca zbrali zastopniki vseh ameriških dežel, razen Argentine. Na nji so v glavnem zapovedovali zastopniki Zed. držav, ker imajo nad tem kontinentom ekonomsko kontrolo.

Izoliranje Argentine

Dasi je argentinska vlada želela biti zastopana na tej konferenci in jo je prvotno v svoji obliki celo sama predlagala, je bil njen načrt zanjo v Washingtonu ignoriran in zavrnjen.

Argentina je namreč na tem kontinentu edina dežela, ki je prijateljska "osišču". Ali bolje, ki hoče biti neodvisna od Zed. držav. Je silno ponosna sama nase in slovela je do te vojne tudi za najbolj demokratično državo, kar jih je v latinski Ameriki. Sicer so se v nji vlade tudi prej menjale preko noči z oficirskimi puči, toda v splošnem so državljani vendarle smeli voliti, imeli so parlament, in pa svobodo tiska in zborovanja. Toda ker so vse preobratne vlade, ki jih je doživela Argentina v poslednjih letih, bile usmerjene proti Zed. državam, to se pravi, hotele so si izvojevati politično in ekonomsko neodvisnost od "moloha na severu", se je vlada v Washingtonu zavzela Argentine spraviti na kolena, pa naj stane kar hoče.

Anglija ima svoje interese

To se bi ameriški vladi lahko posrečilo, ako bi hotela Anglija sodelovati. Pa noče. Kajti Anglija je od Argentine ekonomsko jako odvisna. Glavni delež mesnega uvoza dobiva iz Argentine. In pa veliko žita. Torej se vlada v Londonu ne briga posebno, kdo je na krmilu v Buenos Airesu. V tem se interesi Washingtona in Londona jako križajo, toda ne toliko, da bi Argentina zmogla napraviti zgago v tovaršiji združenih narodov, med katere spadajo razen nje skoro vse latinske republike na tem kontinentu.

Godrnjanja proti ameriški vladi

V diplomatskih trenjih, ki jih je na tem kontinentu več

kot preveč, je Argentina glavna predstavnica tistih v latinski Ameriki, ki smatrajo, da jih "moloh s severa" (Zed. države) tlači njim v škodo.

Vlada v Washingtonu čuti že dolgo — že desetletja, da ako hoče ohraniti z latinsko Ameriko kaj prijateljstva, mora tudi vračati prijaznost, ne samo za-jemati in uganjati intervencije, kot je delala v prošlosti.

Njen nastop proti Argentini je mnogim v latinski Ameriki nerazumljiv. Kajti vlada v Washingtonu je priznala že marsikak režim, ki se je nasilno pojavil, in nekaj jih je tudi sama podnetila, ali pa se umešala proti njim z oboroženo intervencijo.

Ali bo kaj s panameriško unijo?

V namenu, da takih umešavanj nič več ne bo, so se na povabilo washingtonske vlade zbrali v glavnem stanu mehiške republike zastopniki skoro vseh vlad na tem kontinentu, ki so razpravljali in sklepali, kako Nemčijo in Japonsko čim prej poraziti, kajti na papirju so skoro vse v vojni proti njima, in ob enem, kako utrditi panameriško unijo.

Vnanja politika Zed. držav v latinski Ameriki ni taka, da bi bila privlačna. Kontrolirajo jo

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Veselje družin ob sporočilih, da so njihni dragi rešeni, in jok v onih, ki jim je sporočeno, da jih nazaj nič več ne bo

Zedinjene države prispevajo čezdalje bolj ne samo z lend-leasnimi dajatvami, ampak tudi z življenji.

Naše dajatve v materialu segajo v milijarde vrednosti. Obljuba, da naj mi preskrbimo orožje, drugi pa bodo izvršili ostalo za poraz Hitlerja, se ni uresničila. Morali smo poseči v bitke.

Vojna na Pacifiku proti Japonski je striktno ameriška, saj dosedaj. In glavno breme vojne na italijanski in na zapadni fronti nosi ameriška armada.

Fantje padajo in med njimi je mnogo sinov naših rojakov. Dan za dnem prejemajo starši pisma: Ubit je, ranjen, ali pogrešan.

Mati plaka, oče strmi v strop, otraci molče, ko preberejo tako pismo.

Potem se vprašujejo: "Ali je bilo to potrebno?"

A naj še tako globoko razmišljajo, odgovora si ne morejo najti na to zagonetko. In tam kje v košari se igra in smehlja vnuček, košček materiala, ki bo poraben za tretjo svetovno vojno.

Ali jo hočemo? Ne.

Delavsko gibanje po svetu edino je v stanu, da jo prepreči. Dosedaj se ni še nič kaj pridlo uveljavilo, razen s svojo konferenco ta mesec v Londonu. Ampak če hočemo, da kdaj zavladajo trajen mir, ga morajo narekovati edino le oni sloji, ki v vojnah največ žrtvujejo.

Ljubljana spremenjena v trdnjavo

Urad za vojne informacije izvaja v svojem poročilu z dne 17. februarja po belgradskem radiu, da so Nemci Ljubljano spremenili v trdnjavo mesto. Isti vir pravi, da je velika večina prebivalstva z narodno osvobodilno vojsko.

Večkrat prej je že bilo poročano o obisku zavezniških letalcev nad Ljubljano, ki so prišli bombardirati vojne objekte. V drugem tednu februarja pa so bombardirali Maribor, Gradec in Dunajsko Novo mesto.

Cehi v Londonu premeste vlado na Slovaško

Dne 15. februarja je bilo iz Londona poročano, da so pripravili za preselitev čehoslovaške vlade na osvobodeno slovaško ozemlje izvršene in da bo njen začasni sedež v Košicah na Slovaškem. Za Beneša in nekaj drugih ministrov so dali Angleži na razpolago letala, ostalih 400 uslužbenec čehoslovaške zamejne vlade pa so odpeljeli z ladjo in potem iz kakega evropskega pristanišča pa z letali. Par ministrov pa je odpotovalo iz Londona na Slovaško že januarja.

Vojna nas stane sedemkrat toliko kot prejšnja vojna

Zvezni blagajnik Morgenthau pravi, da nas je vojna od napada na Pearl Harbor pa do letošnjega 30. januarja stala 238 milijard dolarjev ali sedemkrat toliko kot prva svetovna vojna.

Rdeči križ prične svojo kampanjo za vojni fond 1. marca

Kvota za vojni sklad Rdečega križa v čikaškem okraju je \$11.300.000. Ameriški Rdeči križ služi naši armadi, pomaga v nesrečah in sodeluje pod okriljem mednarodnega Rdečega križa v pomoč bednemu ljudstvu v okupiranih deželah, meč begunci in vojnimi ujetniki. Zasluzi torej vso mogočo oporo, ki mu je ameriško ljudstvo more dati. Njegova kvota v tej kampanji za vso Ameriko je dve sto milijonov dolarjev.

Vojna bo še dolga

V prvi svetovni vojni so bile Zed. države v nji aktivno udeležene 584 dni, v sedanji do konca februarja pa že 1.180 dni, torej več kot še enkrat toliko dni, a do popolne zmage v Evropi in na Pacifiku izgleda še jako daleč.

Zavezniški vojni korespondenti v Beogradu

V ameriškem tisku je bilo vedno kritike proti osvobodilni jugoslovanski vladi v Beogradu, ker ni pustila zavezniških vojnih poročevalcev v deželo. Par jih je moralo iti iz Beograda, češ, da pošiljajo ven pri-stranska, neprijateljska poročila. Ostal pa je tam korespondent angleške novinske agencije Reuters. Nedavno pa je OWI poročal, da je prišla v Beograd dne 10. feb. večja skupina zavezniških časnikov, ki so bili zelo ceremonijalno sprejeti. Pripeljali so se tja z letalom.

Nemška okupacija bila za Francijo zelo draga stvar

Škoda, ki jo je imela Francija v času nemške okupacije, znaša 860 milijard frankov. Francija je morala vzdrževati vso nacistično okupacijsko armado, ki je bila vsled vedne nevarnosti zavezniške invazije na francosko ozemlje zelo velika. Vrh tega je morala Francija plačevati Nemčiji vojno odškodnino, ki je znašala več kot pa jo je dobila Francija od Nemčije v prejšnji vojni.

Henri Teitgen, ki je minister za informacije v de Gaullovi vladi, je o škodi, ki jo je imela Francija od Nemcev, objavil sledeče podatke:

V štirih letih okupacije so vzeli 67 milijonov ton železne rude; 20.000 ton bakra; 2.800.000 ton žita; 70.000 ton krompirja; 222 milijonov galonov vina.

Druge izgube v isti dobi: 1.100.000 porušeni ali pa poškodovani hiš, izmed teh 400.000 v prvih treh letih vojne; 1.800.000 milj železnic uničenih; 350 tisoč avtov in 400.000 avtomobilov razbitih (Francija je imela pred vojno samo 500.000 motornih vozil, torej jih je s tistimi, ki so jih Nemci vzeli s sabo, skoro vse izgubila).

K tem izgubam je prišteti več sto lokomotiv, ki so jih Nemci vzeli s sabo na svojem umiku v rajh, in pa vagoni.

Promet v Franciji je vsled tega ves iz reda. Januarja je francoska vlada naročila v Zed. državah 700 lokomotiv, a vzelo bo dolgo, predno jih bo vse dobila.

Listnica uredništva

V prejšnji številki je ostalo mnogo tiskovnih pomot. Vzrok je, ker je Joseph Košak, ki običajno postavi skoro vsega Proletarca, zbolel, pa ga je tiskarna nadomestila z nekim drugim, ki ne zna našega jezika. Tako je po korekturah pustil spet v skoro vsaki vrstici novo napako. Ker je bil tudi drugi stavec, ki zna naš jezik, dolgo bolan, je bilo s tem novim tiskarjem nemogoče izvršiti delo tako, da bi list izšel brez tiskovnih napak, ki se rađe dogode celo ko delo vrše večji ljudje.

Joseph Košak, ki je nedavno dopolnil svoje eninsedemdeseto leto, je spet zdrav in pri delu na svojem starem mestu.

SEJA ODBOROV JSZ BO 2. MARCA

V petek dne 2. marca bo v SDC seja eksekutive JSZ, uprave Proletarca in odbora Prosvetne matice. Na dnevnem redu bo Majski glas in mnogo drugih zadev. Tajnik pravi, da bo ta seja radi tega izredno važna.

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajalno časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

Jurisdikcijski spori v CIO slabo znamenje

Unija avtnih delavcev, ki je največja v CIO, se je odločila vzeti v svoje vrste tudi unijo delavcev v tovarnah poljedelskih strojev. Obe sta vključeni v CIO. Prva ima nad milijon članov, druga blizu sto tisoč. Obe sta industrialni. Toda v drugi je nastalo napram vodstvu toliko nezadovoljstva, da so delavci, ki so za unijo, zahtevali spremembo in tako je nastal eden največjih jurisdikcijskih sporov, kar jih je še bilo v tej deželi od postanka depresije, pa do sedaj.

Glavni boj med njima se sedaj vrši v Chicagu, v tovarnah

International Harvester kompanije, ki jih kontrolira McCormickova žlahta. Delavci, ki hočejo iz stare unije v unijo avtnih delavcev, se prerokajo pri strojih z onimi, ki so za stari "režim". In organizatorji unije avtnih delavcev pa so se spopadli z "gangsterji" stare unije.

Časopisje ni veliko vpilo o tej aferi, ker pač smatra, da je to "delavska notranja zadeva". A vendar je povedalo dovolj, da je ta pojav za ameriško unijsko gibanje jako opasna stvar.

Kongres industrialnih unij je nastal zaradi potrebe po organiziranju delavcev v takozva-

nih masnih industrijah. Ena teh je avtna industrija. Ko se je ustanovila in uveljavila, je svoje sile osredotočila najbolj na Detroit. Potem je posegla v druge kraje, kjer so avtni obrtni. Tudi aeroplanska industrija spada v njeno področje. Medtem so se spretni "promotorji" lotili organiziranja delavcev v tovarnah poljedelskih strojev, ki pa v resnici spadajo v isto stroko kakor avtni delavci.

Boj med obema unijama tli že dolgo, a buhnil je na dan šele letos. Prizadetihi je v njemu tudi mnogo slovenskih delavcev, največ v Chicagu.

Nepriistransko bi sodili, da je unija avtnih delavcev v pravem, ko hoče v svoje področje tudi delavce v tovarnah poljedelskih strojev in traktorjev. Toda unija slednjih se tej "invaziji" upira na vso moč, delavci pa so v zmedi in med sabo ugrabijo, da-li je res ta boj avtnije unije nje v korist, ali pa le borba za mesečne prispevke, ki jih morajo plačevati.

Najboljše bo, da se združijo z unijo avtnih delavcev, ker je dobra in zares industrialna, vesplošna delavska organizacija, s poštenim vodstvom.

Vlade slovanskih dežel šle pod okrilje Sov. unije

SLOVANSKI BALKAN POD RUSKO ZAŠČITO. — POLJSKA IN ČEHOSLOVAŠKA V ZVEZI S SOVJETSKO UNIJO. — JUGOSLAVIJA SE USMERJA PO SOVJETSKEM SISTEMU

Po konferenci "velike trojice" na Jalti je še bolj očitno, da gre razvoj nove Evrope pod dogovorih, ki značijo izliv sovjetskega vpliva posebno v slovanske dežele.

Čehoslovaška zaveznica Rusije

Ena izmed prvih zaveznic Rusije je Čehoslovaška. V času sedanje vojne se je njen predsednik Beneš odločil zidati njeno bodočnost na Rusijo. Sklenil je s njo pogodbo, ki pomeni "koro toliko, kot da se ji je pritržil. Toda ostane vendarle samostojna, s svojim ekonomskim in političnim sistemom.

Cehi so se po prejšnji vojni naučili, da se jim na takozvane zapadne demokratične sile ni zanašati, pa so se vsled tega odločili v bodoče poskusiti delati zase pod rusko zaščito.

Sovjetska unija je s tem veliko pridobila, kajti prodrla je v osrčje Evrope. A tudi njena odgovornost je toliko večja.

Jugoslavija šla izpod zapadnega vpliva

Jugoslavija, ki je bila po prejšnji vojni Sovjetski uniji sovražna skoro do zadnjega dne, je sedaj popolnoma pod njenim vplivom — z odobritvijo Anglije in predsednika Roosevelta. Dočim je do leta 1939 krmarila v Beogradu Rusiji sovražna vlada, je sedanja, in bo tudi bodoča, taka, ki se bo oslanjala na Moskvo, ne na Pariz, London, Rim ali Berlin, kakor so se prejšnje.

Poljska v ruski sferi

Zdi se, da bo bodoča Poljska izmed vseh slovanskih dežel še najbolj samostojna, z ozirom na svojo rusko osredotočenost, a vendar se bo morala tudi ona osloniti nanjo. To vprašanje je za Rusijo rešeno s tem, da je velika

trojica priznala lublinsko vlado, čeprav po ovinkih. Naročila ji je hamreč le to, da naj se reorganizira in pritegne vase še druge demokratične stranke. Slično navodilo je dala "velika trojica" Titu.

Bolgarija izgubila izpod nemškega vpliva

Ena izmed dežel, v kateri Rusija že dolgo ni imela vpliva, je Bolgarija. A sedaj pa je tudi ona popolnoma pod sovjetskim vplivom. Ne le to, ampak postaja zaveznica Jugoslavije, in možno je, da še predno bo vojne konec, postane članica federativne Jugoslavije.

Kar se carski Rusiji ni nikdar moglo posrečiti, se je Stalinu. S pomočjo Čehoslovaške, Jugoslavije in Bolgarije je ustvaril slovanski blok, ne toliko na načelu panslavizma, kajti to je le fraza, sredstvo za propagando, ampak na temelju gospodarske in politične skupnosti.

Ako bo načrt izveden kot je zamišljen, bo ta blok po tej vojni prvič v zgodovini pomemben zares veliko silo. In upajmo, da bo tudi vzor socialnih svobodščin in demokracije.

Davki pokrivajo blizu polovico zveznih stroškov

Davki plačujejo 46 odstotkov tekočih izdatkov zvezne vlade, drugo se plačuje s posojili, za katera vlada izdaja vojne zadolžnice.

Veliko nemške armade ujete

Od zavezniške invazije v Francijo 6. junija pa do konca letošnjega januarja so naše čete ujete že nad 865.000 Hitlerjevih vojakov.

"Majski glas", štiridesetletnica "Proletarca" in delo, ki ga imamo ob tem jubileju

Cena letošnjemu Majskemu glasu je 35c posamezen izvod, Lani je nas stal vsak izvod povprečno 42c. Torej znatno več, kot pa mu je bila naročina. Razliko so pokrili oglasi, kot je običaj v ameriškem tisku.

S tega stališča mu je cena enaka tudi letos, dasi so tiskarski stroški jako zvišani in vrh tega, ker manjka tiskarjev, so tudi druge težave, ki jih urednik in upravnik Majskega glasa sama ne moreta prebiti.

Iskreno apeliramo na vse sotrudnike, da naj pošli svoje spise čimprej. Prvi se je odzval že k prejšnjemu vabilu naš stari pionir Nace Zlemberger.

Vsakdo je povabljen na sodelovanje. Vsakdo naj smatra, da smo v izrednih časih in naj pomaga.

Upravnik je razposlal nedavno vsem znanim somišljenikom pole za nabiranje pozdravnih oglasov. Vsak tak oglas stane dolar. V njemu je ime in naslov. Upamo, da se ob štiridesetletnici Proletarca dobi saj tisoč takih oglasov, morda celo veliko več.

Tudi drugi oglašaji so mu potrebni. Kadar naši zastopniki grede na delo za Majski glas, store to iz prepričanja, ne za denar. Najbolj jih razveselite, če jim po kratkem pomenku rečete, "seveda, oglas v Majski glas bom dal kakor vsako leto."

Ko bo vojne nekega dne konec, bo Proletarec svojo vojno še zmerom nadaljeval. Kajti borbe med razredi ne bo konca, dokler ne zmaga socializem. In le v ta namen je posvečen letošnji Majski glas.

POVESTNI DEL

Vladimir Levstik:

Oblodovci

(Nadaljevanje)

Lasje so se mi naježili. Zf sem gledal, kod naj izginem in kam. Se trenutek in vsi bodo videli mojo laž: perpetuum mobile je bil moj izum. Mlinar je seveda v svoji sobi ter pušilo lulo in vrla gospa Marica seveda ni ležala v porodni postelji — še tega bi ji trebalo! Tedajci pa je nebo poslalo rešitelja. "Stojte, kaj pa sprejem?" je nenadoma vzkliknil gospod šolski nadzornik, ki je zaradi debelosti sopihal v zadnjem voju. "Za Boga! Ministra Paja Cincarmiškovič in Mustajbeg Bisagovič se peljeta ob dvajsetih petdeset spet skozi našo postajo. Zdaj je četrt na dvajset, in mi smo še tu! Kaj pa sprejem, gospoda moja?"

Njegov vzklik je dosegel več od vseh mojih zarot. Armada našega vrla gospa Marica seveda ni ležala v porodni postelji — še tega bi ji trebalo! Tedajci pa je nebo poslalo rešitelja. "Stojte, kaj pa sprejem?" je nenadoma vzkliknil gospod šolski nadzornik, ki je zaradi debelosti sopihal v zadnjem voju. "Za Boga! Ministra Paja Cincarmiškovič in Mustajbeg Bisagovič se peljeta ob dvajsetih petdeset spet skozi našo postajo. Zdaj je četrt na dvajset, in mi smo še tu! Kaj pa sprejem, gospoda moja?"

Toda skrivališče mojeg znanca je bilo izdano. Vsemogočna javnost je ustavila oči na njem. In meni, ki sem s po-bešeno glavou sledil družbi v mlačni večer, ni bilo pri dušni nič dosti drugače nego Iškarkjotu, ko je povedal Zidom, da Kristus moli na vrtu getseman-skem.

Nisem ga mislil zaznamovati, Bog mi je priča, da ne!

II.

Sprejem ministrov je spravlil vse iz tira. Omizja in damski krožki r-skega mesteca so modrovali več tednov samo o velikem dogodku. Zanimanje za profesorja Mlinarja je med tem zadremalo, čeprav je baje izumil perpetuum mobile in čeprav je bilo rečeno, da mu družica stoka v porodnih bolečinah. Se jaz, ki sem tisti večer trdno sklenil stopiti k njemu, da ga za časa posvarim, sem vsak dan odlašal svojo namero. Ko sem se naposled ujezil in zapovedal samemu sebi, da pojdem nepreklicno drugi dan, je preprečila novo iznerviranje brzjavka, ki me je pozvala k bratovi smrtni postelji.

Pogreb, žalovanje, zapuščin-ske skrbi in ostale dobrote, s katerimi nas obsipajo pokojniki po svojem odhodu, kakor bi hoteli znesti nad nami kaj vem kakšno neutemeljeno zavist — vse to se je vrstilo brez usmilenja tik do konca mojih počitnic. Čeprav je bilo do R*** samo tri ure železniške vožnje, mi vendar ni ostalo časa, da bi se peljal k tamkajšnjim znan-cem po slovo. Rad ali nerad sem moral prepustiti Mlinarja usodi in sem odpotoval na svoje službeno mesto, ne da bi prej

govoril z njim. A da povem res odkrito: ob tistih zmedah in pregledih sem ga vobče ne-kam pozabil.

Pozen jesenski piš je že smu-kal poslednjo rumen s premra-ženih dreves in jaz sem bil zdavnaj preko glave zarit v uradne posle, ko dobim nekega jutra pismo z R***. Na prvi pogled sem spoznal izmučeno in raztrgano Mlinarjevo pisavo. Njegova epistola je bila očiv-dno plod skrajno razdražene minute. Glasila se je takole:

"Lopov! Kaj si mislil, ko si nahujskal name ves ta vsiljivi zverinjak? Ali si morda pričakoval, da bo-do molčali? Zmotil si se: Cici-gojka, gospa Kosirnica, budalasti Obloda in ostali so mi pove-dali sleherno besedico, ki je prišla iz tvojih širokih ust — da se ne izrazim bolj primerno!

Ze to, da si jih opozoril na-me, je zločin; a ti si se lagal po-vrh. Rekel si jim, da se ukvar-jam z visoko filozofijo, da sem, z eno besedo, malo manj ko bla-zen in da sem izumil perpetuum mobile. Vse to je, kakor sam dobro veš, nesramna laž in brezsrčno norčevanje iz uboge pare. O tvoji podli kvanti na rovaš moje žene pa vobče ne govorim.

Le kaj si mislil? Kakšen je bil tvoj namen? Vedel si, da sem izmučben in naveličan kakor pes, ki bi ga podili štiri leta lačnega križem sveta; da potrebujem samote in oddiha! In da bi rad skrpučal tisti dve beda-sti šolski knjigi, ko mi nihče ne da denarja za nič!

Ali morda nimam pravice do svojega miru? Ali nimam pravice do trohice zaslužka? Ali je mar greh, da nisva ne dedova-la, ne sleparila, ne veržila, ne krala, ampak sva se vzela siromašna kakor dve miši? Ali mi zavidaš nekaj stolov in omar, ki bi jih rad postavil v svoj prazni brlog? Ali mi ne privo-ščiš obleke brez zaplat na kol-molcih in koljenih? Mar se bo-jiš, kanalja, da ne bi dobila Marica toplih copat za zimo in novega klobučka, beraškega klobučka, ki ji ga obetam že vsa tri leta, odkar jo imam?

Ako ti je do tega, vedi, da se je tvoj naklep obnesel. Ne stolov ne bo ne obleke, ne copat ne novega klobučka, zakaj tvo-ji zavezniki so neizbežni in brezobzirni kakor bolhe. Kadar so pri meni, lezem vase, otro-van po njihovi navzočnosti kakor ptič po srepih zrenicah ka-če, ki ti ga hoče požreti; svet oko-li mene in svet v meni se ruši. Kadar jih ni, si ponavljam, da morajo vsak trenutek priti; v tej gotovosti trepečem za svojo mizo in buljim v prazni papir in nastavljam uho, češ, kdaj privihrajo nadme, da zasmr-diijo moje uboge, trudne misli in razkradejo moj zlati čas. O

kakem delu ni več niti govora...

Pobegnul bi. Tulil bi in mahal z rokami in bežal v skok čez drn in strn (tako, si mislim, be-ži človek pred divjimi zvermi, pred kugo, lakoto in vojno), če bi le vedel kam. V teh časih, ko so celo grobovi preobljudeni in ga ni na vsem božjem svetu kamna, da bi nanj položil gla-vo! Edino, kar me čaka, je ta u-nazana, idijotska, vsak dan nova in vekomaj ista muka, in onkraj nje, kmalu ali pozneje, enkrat pa gotovo — pasji ko-nec, ki ga že vidim pred seboj ... Ali razumeš, kaj hočem reči s to besedo: vidim ga pred se-boj?!

In zaradi ljudi, ki jim nimam ničesar povedati, pa da mi je živeti tisoč let! Zaradi ljudi, ki sami dobro čutijo, da ni med njimi in med menoj niti toliko sorodstva ražen podobnosti z opico ... In si se celo predrznil obetati, da bom na vso moč vesel, ako pridejo k meni? Če bi ti opro-stil vse ostalo, za to cinično nesramnost bi te pretepel s pali-co!

Kaj sem zagrešil? Le kaj sem vam storil, svojat? Za kateri zločin ste me obsodili, da mi ne daste živeti v miru?

Ali veš, da pijem žganje? Da se pijan zaletavam z glavou v zid in vlačim ženo za lase, ker ne morem več gledati v njenih očeh tistega nemega strahu pred bodočnostjo in solznega koprnjenja po stolihi in omarah, po copatah in klobučku in kaki oblecki, da bi se nesrečnica upala med ljudi? ... Bodi pono-sen na svojo zaslugi!

Le s čim sem se pregrešil, Bože ti moj? Mlinar. To neobičajno pismo me je osupnilo, ujezilo in tudi vzne-mirilo. Kdo bi si mislil, da bo ostalo zanimanje za profesorja v zlic sprejmu ministrov tako živo in burno? Kdo bi slutil, da ga utegne pripraviti v toli ne-izmeren obup? Duševno stanje, ki je kričalo iz sleherne vrstice, ni bilo več nekdanja Mlinarje-va utrujenost in nestrpnost; bi-la je skrajna, ob laznost meje-ča nevrastenija, popolna izne-moglost volje, ki se je tešila s psovanjem, očitki in klavnim razmazovanjem svojih nesreč. Vse to po nekaj mesecih zdravega in dobrejnjega življenja? Ko sem štirinajst dni pred tistim večerom govoril s profes-orjem, se mi je zdel skoro bolj čil od mene samega, poln upa-nja in vračajočega se zdravja; njegov notranji razkroj tedaj ni mogel nastati sam ob sebi, ampak je moral biti posledica vna-rijih nadlog. Prav nič nisem dvomil, da se okoli nesrečneže, res gode stvari, ki daleko pre-segajo ustanovljeno mero malomestnega neprilličja.

Iz pisma sem tudi posnel, da so se profesorjevi mučitelji iz-govorili name, češ, "oprostite, tako in tako, Senica je rekel, pa smo prišli pogledat, ali je res ... " Zlagali so se celo, da sem obetal, kako nepopisno jih bo vesel! Jaz, ki sem tisti večer na vse kriplje delal, da bi ga očuval šibe božje! V tej grdo-biji sem na prvi mah spoznal Oblodo. Kaj si ne bi izmišljal, kaj ne bi lagal: "saj vidite, da-me želijo! ... "

Nesrečnež, ki sede nanj tak-roj nadležnih muh, pač res la-hko izgubi potrpljenje in zdra-vo pamet, tudi ako ni že itak profesor logike in klasični fi-lolog. Moj znanec se mi je za-mislil v dno srca; sočutje z njim, nekaj pa tudi ogorčenje nad zlorabo mojega imena mi nista dali miru, dokler mu ni-sem odpisal. (Dalje prih.)

Beg učiteljev v druge službe

Profesor Charles W. Phillips iz univerze N. C. ugotavlja, da je zapustilo učiteljski poklic od kar smo v vojni 200,000 oseb, ki so si dobile drugje boljše plačane službe. Pravi, da se učiteljske vrste še vedno redijo in marsikje — posebno na jugu, so morali v osnovnih šolah pouk omejiti, ker ni učiteljev.

Naročite si Ameriški družin-ski koledar 1945. Stane \$1.25.

NA TRGU V VARŠAVI po ruski okupaciji. Mesto so Nemci skoro vsega upustoli, a tej cerkvi so prizanesli.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

Naše aktivnosti zadnjih par tednov so bile sledeče:

Frank Cvetan, Johnstown, Pa., je poslal osem in pol naroč-nine in naročil še 10 koledar-jev.

John Teran, Ely, Minn., je poslal 4 naročnine ter novice za prodane koledarje in oglaš-e v njem.

Kar se agitacije za list tiče, prednjači to pot spet **Tone Zor-nik** iz zapadne Penne. Poslal je 35 naročnin in naročil še 60 iz-tisov koledarja, toda misli, da tudi to število menda še ne bo zadosti, kajti koledarji gredo dobro od rok. Le požuri se To-ne, ti bomo lahko postregli z nadaljnjim naročilom.

Ludwig Yoxey iz zapadne metropole (Pueblo, Colo.) noče prav nič zaostajati za ostalimi prodajalci koledarja. Naročil jih je eš 13 in zraven poslal tu-di 4 naročnine, \$1.25 v tiskovni sklad ter naročil Adamičevo knjigo "My Native Land".

Chicago: **Jacob Putz** je obno-vil naročnino ter prispeval \$2 v tiskovni sklad (to nam je izročil France Udovič). **Luka Gros-ler** je dobil 2 naročnini, **Charles Pogorelec** osem, **Frances Vrechek** je prispevala \$5.00 v sklad 300-terih ter prodala 14 koledarjev, njena sestra **Kristi-na Turpin** pa 10 koledarjev. **Filip Godina** jih je prodal 16, **John Morsi** na severni strani 15 in **Mary Matjasich** 5.

Detroit: **Kathy Junko** 6 naročnin in \$4.25 v tisk. sklad. **Mary Knez** (Dearborn) 2 naroč-nini in \$1 v tisk. sklad. **John Zornik** je poslal dve naročnini ter novice za oglaš-e v koledarju in \$1 v tiskovni sklad. Pravi, da mu je žal, ker radi zaposle-nosti ne more storiti za list toliko kot bi rad, kajti na razpolo-gilo ima le en dan v tednu. V uradu se je oglašila **Mrs. A. Naprudnik** s hčerko **Berthie** ter gđc. **Josephine Klarich** in **Julia Bogatay**. Plačala je naročnino in prispevala \$2 v tisk. sklad.

Louis Barbarich, Milwaukee, Wis., je poslal 24 naročnin ter novice za prodane koledarje in oglaš-e v njem. Naročil je še 16 koledarjev. Dobil je pomoč pri agitacijiv osebi **Josephine Slap-nik**, tajnice dr. "Bled" št. 19 JPZS. Poslala je že dve novi naročnini in jih obeta še več.

Mary Marinšek, Galup, N. Mex., je naročila dva koledarja in dr. Kernovo Berilo. **Jennie Marinšek** pa je poslala 8 naroč-nin, med njimi dve novi ter \$5 v tiskovni sklad.

John Shular, Arcadia, Kans., je poslal 4 naročnine, njegov brat **Tone Shular** iz Arme pa 4 naročnine, \$1 tiskovnemu skla-du in naročil še dva koledarja.

Jože Snodny, Bridgeport, Ohio, je še tudi pridno v akciji. Pos-lal je novice za prodane kole-darje in naročil še dva, članske prispevke za klub "Naprej" št.

11 JSZ in \$2.25 v tisk. sklad.

John Goršek, Springfield, Ill. se je oglašil z eno naročnino, **Jože Ovea** pa je poslal 4 ter novice za prodane koledarje in prispevke za klub št. 47 JSZ.

Lawrence Selak, Star City, W. Va., je naročil še dva kole-darja in poslal tudi dve naroč-nini.

Jacob Ambrozich, Moon Run, Pa., je naročil še 10 koledarjev.

John Perme, Witt, Ill., je po-slal 2 naročnini, \$1 v tiskovni sklad in naročil 2 koledarja.

"**Big**" **Tone Tomšič**, Oakland, Calif., je poslal 2 naročnini, novice za prodane koledarje, provizijo od obojega pa poklo-nil v tiskovni sklad.

Cleveland, O. **John Krebel** je poslal 20 naročnin, \$9.40 v tisk. sklad, članske prispevke kluba 27 JSZ ter novice za prodanih 200 koledarjev. **Anton Jankov-ich** je poslal 8 naročnini, \$2 v tiskovni sklad in naročil še 50 koledarjev. S prodajo kole-darja je že dosegel nad prej-šnji leti rekord, pa pravi, da to še ni vse. Pri prodaji mu po-maga tudi **John Krebel**.

Math. Bizjak je za kazen, ker ni naročnine pravočasno poslal, pri-speval \$2 v tisk. sklad. **Jože Durn** pa je naročil še 10 kole-darjev.

K. Erznožnik, Red Lodge, Mont., je tu spet z dvema naročninama.

John Kosin, Girard, O., je poslal 6 naročnin in \$1 v tisk. sklad. **John Tancek** pa dve novi naročnini.

Frank Kolenc, Windsor Heights, W. Va., je poslal eno naročnino.

Joseph Jež, Warren, O., je naročil še dva koledarja in po-slal dve naročnini.

Naš stari bojevnik (pa ne po-letih) **John Terčelj**, Strabane, Pa., je poslal dve naročnini.

Nick Triller, Library, Pa., je poslal novice za prodanih 25 koledarjev in zraven priložil tudi štiri naročnine.

Maks Martz, Buhl, Minn., se je oglašil s 4 naročninami. Naročil je tudi 4 koledarje. Pravi, da bi rad več storil, pa so razne zapreke.

John Pečnik, Fontana, Calif., je poslal 4 naročnine in \$1.50 v tisk. sklad. **Anton Blasič** pa \$5 v sklad 300-terih.

Frank Stih, Sheboygan, Wis., poroča, da se je koledar letos izredno lahko prodal; z **Leotom Milostnikom** sta jih prodala 60. Poslal je tudi 4 naroč-nine in 75c v tisk. sklad.

Frank Remitz, Rock Springs, Wyo., je poslal dve naročnini. Provizijo si je vzel le za poštno nakaznico, drugo pravi, naj gre v Proletarčevo blagajno.

John Faidiga, Denver, Colo., je obnovil naročnino na list, naročil koledar in prispeval \$1.75 v tisk. sklad. **John** se lista kaj rad spomni.

Tudi naš sosed **Martin Jud-nich** iz Waukegana noče zaosta-jati za drugimi. Poslal je 14 na-ročnin in \$2.75 v tisk. sklad.

Edward Tomšič, Walsenburg, Colo., je bil tu februarja na se-ji gl. odbora SNPJ in naravno, da se je oglašil tudi pri nas. Po svoji stari šegavi navadi je vprašal, ako rabimo še kaj naročnikov. Izročil jih je 6, med temi štiri nove.

Jacob Baloh, Vestaburg, Pa., je obnovil naročnino in prispe-val \$5 v sklad tristoterih.

Anton Tratnik, Diamond-ville, Wyo., je poslal dve naročnini in zraven poročal, da sta se v rovu ponesrečila naš zastopnik **John H. Krzisnik** in **Louis Sajovic**, ki je tudi že star naročnik Jroletarca. Obema že-limo skorajšnjega okrevanja.

To je za ždaj vse, kar se agi-tacije tiče.

Zastopnikom smo razposlali pisma za zbiranje trgovskih in pozdravnih oglasov v prihodnjio izdajo Majskega glasa, ki bo posvečena 40-letnemu jubileju Proletarca. Pričakujemo naj-boljšega odziva vseh naših agi-tatorjev, ne samo pri zbiranju omenjenih oglasov, pač pa tudi v pridobivanju novih naročni-kov Proletarcu. Prav nobenega vzroka ni, zakaj bi mu jih v tem letu ne pridobili vsaj en ti-soč. Podvizajmo se, sodrugri in somišljeniki in uspehi ne bodo izostali.

Raznoterosti

Bridgeport, O. — Kako ču-dno se mi vidi, da ko bi človek rad malo počitka in si vzame odmor od dopisovanja v liste, pa ni več glasu iz naselbine. To se opaža povsod, ne samo pri nas ali pri Proletarcu. Glasovi iz mnogih naselbin so utihnili, od kjer so agitatorji na delav-skem in prosvetnem polju po-gosto poročali o raznih aktivno-stih. Mogoče je temu precej kri-va vojna, pa postarali in utru-dili smo se precej. Ampak kri-ve so tudi razne druge stvari, kar je spravilo precej bivših de-lavcev v nekako stagnacijo. Se-veda delujejo eni in isti tudi v prid pomožne akcije in osvobo-ditve našega naroda onkraj oce-ana.

Vse take naloge prevzema in dela v njih običajno zmerom ista skupina in ker je dela za-njo preveč, mora pa kaj druge-ga zaostajati. In to se danes pozna.

Ampak vzlic temu, ako vza-memo vse te okoliščine in teža-ve v poštev, gre delo še prili-čno naprej, posebno pri relifni akciji in pri razpečevanju naše literature.

Na seji kluba Naprej št. 11 JSZ smo o teh rečeh razmotri-vali in prišli do zaključka, da kjer je še kaj življenja, se ne sme dopustiti, da bi nastalo mrtvilo. In tako zopet po dol-gem presledku sklicujemo za to okrožje konferenco Prosvet-ne matice, ki se bo vršila v ne-deljo 27. maja ob 10. dop. pri S. Josephu Skoffu na njegovi prijazni fermi v Bartonu. In ker ni za nas drugega primer-nega datuma, se bomo pa na tej konferenci — čeprav bo pozno, spomnili mednarodnega delav-skega praznika, kakor smo se v prejšnjih letih, včasih z ve-likimi priredbami. O pripravah za to zborovanje bo poročano več pozneje.

Upajmo, da ko bomo imeli omenjeno nedeljo konferenco v Bartonu, bo morda vojne v Ev-ropi že konec in podjarmljeni narodi do tedaj osvobojeni, ta-ko tudi naši rodni bratje. In ako se to uresniči, se bomo 27. maja res lahko z veseljem za-bavali.

Dne 14. aprila bo imela tu-kajšnja postojanka Sansa št. 33 veliko priredbo v prid takoj-šnje gmotne pomoči našemu tr-pečemu narodu v domovini. Prosi se vse rojake v teh kra-jih, da ko prejmejo vstopnice, naj se potrudijo, da jih razpro-dajo. Agitirajmo vsi, pa bo pri-redba čimbolj uspešna. Kajti pomoč je nujna.

Joseph Snoy.

Ruska naročila

Ruska vlada je naročila v Ze-dinjenih državah 690 parnih lo-komotiv in 1,000 železniških tankov za prevažanje olja. Francija je v istem času naročila 700 lokomotiv.

GLAS OD PACIFIKA

San Francisco, Calif. — V zadnjem dopisu pod tem naslo-vom se je urinla pomota glede dvorane, v kateri se bi vršila konferenca podružnice WRFA-SSD. Dvorana, v kateri se bo konferenca vršila, je Slovenski dom, 2101 Mariposa St., name-sto v dvorani Češkega sokola, in ta se bo vršila v nedeljo 18. marca ob 2. pop.

Banket podružnice pa bo kot je bilo poročano v zadnjem dopisu, to je v soboto večer dne 7. aprila v dvorani Češkega so-kola, 739 Page St. Vstopnice so po \$2 za osebo, in te morajo biti kupljene ali pa rezervirane ne kasneje kot do 1. aprila. Ves dobiček te priredbe gre v pod-poro našim v stari domovini.

Za publikijski odsek, Anthony Kastelic.

OBČNI ZBOR SLOVENSKEGA DELAVSKEGA CENTRA

Dne 23. februarja se je vršil občni zbor Slovenskega delav-skega centra. Na dnevnem redu so bila poročila odbornikov, razprava o poročilih, navseti in pa volitve.

Izvoljeni so bili Frank Alesh za predsednika, Chas. Pogorelec za podpredsednika, John Rak za tajnika, Filip Godina je blagajnik, Anton Garden zapis-nikar, Frank Zaitz pa je upra-vitelj (manager) poslojaja. Nad-zorniki so Fred A. Vider, F. S. Tauchar in Angela Zaitz. Namestniki članov direktorija so Donald J. Lotrich, Louis Zidar in Frank Benčina.

Glede popravljenega pre-delav je bilo sklenjeno, da se jih izvrši čim bodo razmere dopuščale.

Prepared konvencij poostrena

Iz urada za vojne informaci-je sporočajo, da je vladna od-redba za prekliz konvencij, ki je stopila v veljavo 1. februar-ja, poostrena. Col. J. Monroe Johnson, ravnatelj ODT in predsednik vojnega odbora gle-de konvencij je izjavil, da so izgledi na odobritev konvencij zelo majhni. Odobri se jih le, ako so v prid vrnitvi naporov zares važne, in pa tiste, ki ne štejejo več kot 50 oseb, a tudi večje, ako se vrše v domačem okraju in se njihni člani ne pripeljejo iz velikih razdalj.

Izmed slovenskih organizacij je prizadeta SNPJ, ki mora po ililnoiskem zavarovalniškem zakonu imeti konvencijo naj-manj enkrat vsaka štiri leta. Vršila se bo avgusta na Eve-lethu, Minn., ako bo dovoljena.

Nemci napravili narodom ogromno škodo

Škoda, ki so jo Nemci napra-vili narodom in sedanjí vojni, je po statistiki dr. Atwooda Town-senda, ki je profesor na new-yorški univerzi, cenjena na približno 508 milijard dolarjev.

V tej vsoti so zapodoljena o-pustošenja zasedenih dežel, blago, ki so ga Nemci pokradli v njih in zavezniki vojni stroški. Niso pa v teh računih vštete iz-gube življenj in druge posledice nacijskih okrutnosti.

Omenjeni profesor meni, da bodo Nemci zmogli plačati pol-ovico gornje vsote s povrnit-vijo ukradenih stvari in z zgra-ditvijo porušenih krajev. Ostalo pa bodo v stanju plačati le z reparacijami v blagu. Dr. At-wood Townsend pravi, da jih bo to delo vzelo ravno eno ge-neracijo.

Tekstilna unija preklicala obljubo proti stavkam

Unija tekstilnih delavcev je 21. feb. preklicala svojo oblj-u-bo, da se v času vojne ne bo posluževala stavk, ker smatra, da ji lastniki predilnic bombaza skupno z WLB in direktorjem vojne mobilizacije Jamesom F. Byrnesom delajo krivico, ker se skupno protivijo zvišati-mezdo. Okrog 100,000 delavcev v tej industriji zasluži povprečno sa-mo \$25 na teden. Sploh so de-lavci tekstilne industrije plača-ni izmed vseh najnižje in ker jim družba in ne vlada nečeta popraviti krivico, ki se jim go-di, tudi niso več dolžni držati svoje obljube proti stavkam.

IZŠEL JE

DR. KERNOV

Angleško-slovenski BESEDNJAK

Cena \$5 s poštnino vred

NAROČILA SPREJEMA PROLETAREC

2301 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO 23, ILL.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

"Sveti sinod" grške ortodoksne cerkve je izobčil dva škofa, ker sta pomagala grškemu republikanskemu gibanju ELAS. Ampak ko ELAS zmagala, bodo odredbe sedanega svetega sinoda malo veljale. Grčija bi sicer že bila pod vlado ELASa, ako bi grški reakciji ne prišla na pomoč Anglija s svojo armado, ki je napravila "red in mir" z orožjem v roki. Ampak volje grškega ljudstva za boj tudi proti domačim reakcionarjem to ni strlo, kakor je Nemci niso mogli.

Turčija, ki se je zapleta v vojno na vso moč branila, je končno vendarle v nji. Napovedala jo je Nemčiji in Japonski 23. februarja. Minister vnanjih zadev Hasan Saka je brez zbiranja diplomatskih besed dejal, da je to storila ne iz svoje volje, ampak pod pritiskom "velike trojice", ki ji je poslala tak "ukaz" s svojega sestanka na Jalti.

V Londonu ne taje, da so Turčijo primorali v vojno. Pravi, da si je s tem dobila sedež na bodoči mirovni konferenci, in pa bolj častno mesto na zboru zastopnikov združenih narodov 25. aprila v San Franciscu. Ob enem angleški vladni krogi Turkom očitajo, da bi na podlagi svoje zveze z Anglijo morali v vojno čim je Mussolini napovedal Angliji vojno in jo s tem zanesel tudi v Sredozemlje. Takrat bi vstop Turčije v vojno kaj pomenil. Sedaj je v nji le na papirju, toliko, da ni več "nevtralna". Ampak "velika trojica" je morala imeti pri tem svojem pritisku na Turčijo, na Egipt in na nekatere druge dežele, ki še niso v vojni, kake posebne namene.

Nevtralne, vsaka na svoj način, so v Evropi sedaj samo Švica, Portugalska, Španija in Švedska. Ampak resnično nevtralna ni nobena. Do pred nekaj meseci sta Švedska in Švica pošiljali svoj material Hitlerju, čeprav sta politično proti njemu. Španija je bila z njim in mu pomagala "gnotno in moralno". Nevtralnost Portugalske pa je več ali manj pod kontrolo Anglije.

Dva pravoslavna škofa, ki sta pobegnila iz Srbije v Nemčijo, apelirata od tam po nacijskem radiu na srbski narod, naj ostane zvest cerkvi svojih junaških dedov. Kličeta pravoslavim, naj se ne puste ujeti v mreže komunistov. In obsodila sta patriarha srbske pravoslavne cerkve metropolitana Josipa, ker se je udeležil nedavnega zbora pravoslavnih škofov v Moskvi. Težko, da ta dva "boritelja" še kaj skrbita, kaj bo s pravoslavljem v Srbiji. Sive lase pa jim

dela sedaj skrb, kam spet pobegniti, kajti Hitlerjeve Nemčije je čezdalje manj.

Churchill ima za obvarovanje sedanje grške vlade največ, ako ne vso zaslugo. V zahvalo ga je mestni svet v Atenah imenoval za "svobodnega meščana" grške prestolnice in prekrstil v nji eno najlepših ulic v Churchillovo ulico. Veliko demokratov po svetu je mnenja, da niso tako počastitve Churchillu nič kaj v kredit.

V Budapešti so se ljudje tako bali prihoda rdeče armade, da so se pripravili "na zadnjo uro". Sovjetska časniška agencija TASS poroča, da ko je prišla skupina sovjetskih časnikov v neko bolnišnico, so bolniki držali v eni roki križ in v drugi gorečo svečo. Toda ko se jim ni nič zgodilo, so se čudili. Fašistična propaganda jih je namreč prepričala, da Rusi vse do kraja pokoljejo.

James Debevec pravi v listu Cleveland News v debati z Vatro Grilom o vprašanju Tita in Jugoslavije, da so Slovenci katoliški narod, ki je združen pod praprom slovenske ljudske stranke. Nji je namreč poveril nad 70% svojih glasov. Ni pa povedal, da je tiste volitve kontroliral njen politični aparat skupno z beograjsko (protidemokratsko) vlado. Debevec se je v tem članku zelo "prenačil" tudi s sklicevanjem na škofa Rožmana. Iz ene njegove pridige ali pastirskega pisma ima sledeči citat: "Prekletstvo nad onega, ki se dela, da komunistem, kot je zapopaden med partizani, ni naš največji sovražnik" (namreč sovražnik slovenskega naroda in cerkve). In Debevec vprašuje v bistvu: "Mar kdo verjame, da se je slovenski katoliški narod odvrnil od svojega škofa?"

Rev. Gabrovšek in drugi, ki imajo prste v Debevecem članku, dobro vedo, da se jim je na njihovo 70-odstotno "večino" v Sloveniji kaj malo zanesti. Ameriški oficirji, poročevalci in fotografi, ki so bili med kmečkim ljudstvom Slovenije, imajo o večini njenega naroda povsem drugačno mnenje (in so ga tudi že marsikje zapisali), kot pa ga imajo slovenski reve-rendi in lajki v metropoli, v Barbertonu in še kje.

Urednik Am. domovine bi bil v članku svojih sodelavcev lahko citiral tudi tiste izjave škofa Rožmana, v katerih obožuje Hitlerja za branilca krščanstva in zaščitnika Slovencev. Tega gospodje v Clevelandu ne morejo tajiti, kajti dokaz so ljubljanski listi, ki so sedaj poleg katoliški tudi nacijski propagandni organi. Katoliški pa so

SKUPINA NACIJSKIH SABOTAŽNIKOV, ki so v Varšavi prišli v pest ruski vojaški oblasti.

namreč tako, kakor si katoličanstvo sedaj škof Rožman predstavlja, ne pa tisti katoliški Slovenci, ki so v osvobodilni fronti, ali pa ji neposredno pomagajo.

Saudia Arabia je puščavska dežela, z zelo primitivnim prebivalstvom. Toda je silno bogata na oljnih zakladih, po katerih hrepene angleške in ameriške oljne družbe. Pogodbe z njo imajo že skoro v žepu, a bo se domačega prebivalstva. Kdo ga bo kontroliral, če se s svojimi "handžari" spuste nad "nevernike" iz tujine? Domača vlada seveda, zato je treba, da se jo privabi v prijateljstvo. Potentat Saudi Arabije je Ibn Saud. Na svoji poti iz Jalte ga je Roosevelt v Rdečem morju povabil, naj ga pride obiskat na njegovo vojno ladjo. Ibn Saud se je odzval in bil sprejet z vsem pompom, ki ga poznamo iz pravljicnih arabskih dežel. Nato so poročali, da je ta stanek zelo utrdil prijateljstvo med Saudi Arabijo in Zed. državami. Zelo zanimivo, če bi bilo resnično.

Kralj Ibn Saud je bil povabljen tudi k Churchillu v Kairo. Angleži se na arabske ceremonije razumejo veliko bolj kot Američani, z izjemo onih v Hollywoodu, ki filmirajo pravljice "Iz tisoč in ene noči". Ibn Saud je Churchillu ob tej priliki podaril dragocen meč in bodalo, oba okovana z biseri. Churchill pa je podaril kralju krasno skrinjico velike vrednosti. Ibn Saud jo je z znanim odpril in zažarel veselja, ko je uzrl v nji najdražje "parfume". Churchill, dober državnik, je mislil na kraljev harem. "Znat" se mora," so rekli v stari Ljubljani.

V tej številki se J. F. Durn in Joseph Snoy potožujeta nad pojemanjem volje med našim narodom za sprejemanje odbor-niških služb, kar vse organizacije in druge ustanove čezdalje bolj čutijo. Volje za delo med narodom v prid naroda in njegovih prosvetnih aktivnosti je tudi čezdalje manj. Ako se bo to nadaljevalo, bo slovenstvo v Ameriki res predčasno umrlo.

Erazem Gorske je v letošnjem Ameriškem družinskem koledarju v tem oziru veliko bolj optimističen. Svojo vero zida na v Ameriki rojene Slovence. A veliko drugih starejših delavcev meni, da jih je med tu rojeno generacijo le majhen odstotek takih, ki bi hoteli v slovenskih organizacijah in ustanovah našajevati delo tako navdušeno in nesebično, kot so ga vršili (in ga še vrše) njihovi očetje in matere. Vendar, za obupati ni! Po vojni se utegne med našim narodom v tej deželi marsikaj obrniti na bolje.

Brazilijski je obljubljen, da bo dobila v bodočem vrhovnem svetu zveze narodov, ali kakor že se bo imenovala, stalno mesto. S tem bo priznana za "velileto". Ampak prej mora priznati Sovjetsko Rusijo. Za brazilijsko vlado namreč taka dežela še ne obstoji, pač pa le njen komunizem, ki ga ima brazilijski diktator prav tako v "čisljih", kakor španski diktator Franco. Razlika je le, da je Franco delal vseskozi v pomoč

Hitlerju, Brazilijska pa je pod predsednikom Vargasom z vlado Zed. držav v najožjih odnosih. Pristaši demokracije pa nimajo besede, ne zaščitne od demokratičnih vlad ne v eni ne v drugi deželi. Kajti v mednarodnih odnosih državni ki nimajo v mislih demokracije, temveč le povsem druge interese, ki so čestokrat protidemokratski. Drugače v sedanji svetovni ekonomski uredbi tudi biti ne more.

Sem ter tja po Clevelandu

Naše letne seje so pri kraju. V januarju so se vršile tudi letne seje delničarjev naših delavskih podjetij, kar jih imamo med sabo.

Tukajšnja Slovenska delavska zadruga beleži v preteklem letu lep finančni napredek. Skupen promet v letu 1944 je znašal na podlagi nam predloženega računa \$212.517.42. To je promet vseh treh trgovin, ki jih vodi to podjetje. Poročano nam je bilo, da so danes vsa tri poslopja, kjer se te filijalke nahajajo, plačana in še preostaneke beležijo. Delničarji so določili, da se prenese iz skupnička \$6.000 v rezervni sklad. Podjetje je imelo poteškoče z uposlenci, ker jih je v teh časih težko nadomestiti. V tovarnah se seveda zaslužijo sedaj veliko več. Pred desetimi leti tega ni bilo. Ne samo tu, povsod je bilo tekmovanje za službe. V zadrugah so se aplikantje zanje radi oglašali.

Vidi se mi, da se naš tako napreden element za naše podjetje vse premalo zanima. Bilo bi priporočljivo, da bi se ga delavstvo bolj oklenilo. Saj je zadrugno gibanje vendar del delavskega programa. S pomočjo zadruge lahko na poti k svojemu cilju veliko doseže. In slovenski delavci v Clevelandu smo na to podjetje lahko upravičeno ponosni. Torej oklenite se ga še ostali.

Res, da so v njemu potrebne velike izboljšave, bodisi v poslovanju ali pa v direktorstvu samem. Kar je glavno — potrebno so sodelujoče moči. Tisti, ki so danes v vodstvu, se pač po svojih zmognostih trudijo kot najbolje zmorejo.

Tudi pri Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. je bil minulega leta v finančnem stanju lep napredek, posebno gostilniški prostori, ki so pod vodstvom Avgusta Kabaya. Kegljisce v domu samo kot tako ne izkazuje tolikšnega prebitka, ampak pomaga pa veliko k uspehu gostilne. Kajti brez kegljišča bi gostilna ne imela tolikšnega prometa. Torej je vse povezano eno z drugim.

Kot izkazuje finančno poročilo SDD, se je v m. l. plačalo na dolg, ki ga ima dom pri SNPJ, \$10.336 z obrestmi vred. S tem se je domov dolg pri SNPJ znižal na \$41.000. Torej če bo vojni "boom" še nekaj let trajal, pa bo dom plačan.

Kar je bilo najbolj značilno, je bila to menda prva delničarska seja, ki je potekla mirno, brez vsake "rabuke". Letne seje pri takih podjetjih navadno

teško minejo ne da bi se ta ali oni razhujali in potem še, kaj drugih z njim. Tega sedaj ni bilo. Menda tudi zato ne, ker ni bilo prilike. Seja je bila končana v dobri poldrugi uri. Predsedoval je Matt Petrovich.

Bilo je med drugim sklenjeno, da se vloži aplikacijo za spremenitev čarterja SDD. Po sedanjem je inkorporiran kot delniška družba za dobiček, po novem pa bo, če namen izvede, "corporation not for profit". Po starem moramo plačevati veliko več davka, a v bodoče bo to omejeno in ko se iznebi obveznosti, se bo prebitek lahko porabil za pospeševanje naših aktivnosti na kulturnem polju. V ta namen je bil dom tudi postavljen.

Seveda, danes finančno vprašanje ne dela težav. Vseposvodi se dela denar in zopet denar. Slab podjetnik, če ne bi sedaj uspeval s trgovanjem.

Zal, tudi tu je bilo težko dobiti člane-delničarje, ki bi prevzeli direktorstvo in vodili podjetje v nadaljnih uspehe. Čezdalje manj je zanimanja za vse take naše ustanove. Nič več ni med nami tiste stare gonilne sile, kakršno smo nekoč poznali. Vzroki so vojna in starost prihajajo, v tovarnah se dobro služijo, za drugo reč se več ne brigamo. Tako je menda povsod. Veliko pa je postalo tudi lenih, tem je ves napredek in delo v našem javnem življenju sedaj deveta briga.

Tukajšnji podružnici JPO-SS št. 35 in podružnica SANSa št. 48 sta se združili. Ta korak je bil zelo potreben, ker smo itak bili v obema eni in isti. Sedaj se bo vse delo bolje centraliziralo in je upati, da bo več uspeha. Bo saj le eno književništvo, ena seja v mesecu, eno poročilo itd. In upati je, da bodo tudi seje boljše obiskane.

Zadnje čase so se začela tukajšnja društva odločevati za razne priredbe v ta blag namen. Namreč prebitek teh priredb gre v pomoč trpečim v domovini.

Tudi tu, kod drugod, se bi kmalu zgodilo da ne bi skoraj zmogli dobiti odbora. Preveč je izgovorov. Meni se zdi, da so vsi dolžni nekaj storiti v pomoč narodu, ki sedaj toliko trpi. Ako bi se vsa ta dela porazdelila med nami, pa jih ne bi bilo treba napraviti na rame le nekaterim. Izgovarjanje na nezmožnost ni zadosten vzrok. Treba je le dobre volje, in čuta ter veselja do dela, pa se lahko opravi.

Kod drugod, imamo tudi tu razne dopisne, ki se obregajo ob osvobodilno fronto v Jugoslaviji. N. pr. v Plain Dealerju jo napada od časa do časa Erwin Spencer; zagovarja Mihajloviča in propagirja srbofilstvo, kakršnega predstavlja Fotič in ga poveličuje Rebecca West, Miss Mitchell itd. Spencer je profesor politične znanosti v Western University of Cleveland. A je že dostikrat pokazal, da je slab presojevalec politike in političnih dogodkov, kot se vrše v Jugoslaviji, ker zagovarja stari red tiranije in režimov bivše čaršije.

Zadnjič mi je prišel v roke tukajšnji dnevnik Cleveland News, ki ima ob sobotah posebno stran z naslovom "Saturday Town Meeting". V izdaji z dne 17. feb. imata v nji razpravo ali debato bivši urednik Enakopravnosti, sedaj policijski prosekutor Vatro Grill, in urednik Ameriške domovine James Debevec. Grill navaja vzroke, kako je prišlo do sedanjega uporniškega gibanja. Pri tem je posegel nazaj, ko Jugoslavije še bilo ni, in ko so bili Slovenci pod nemško nadvlado Avstrije, in kako so si jugoslovanski narodi želeli ustanovitev idealne Jugoslavije, a nastala je taka, s kakršno ni bil nihče zadovoljen, razen tisti, ki so imeli privilegij izžemati ljudstvo. Podal je dobro analizo. Na drugi strani pa slika James Debevec komunističnega borbavca, ki mori, požiga, krade ljudem vero in sploh počne same zločeste stvari. Dere se kot jesihar, kako je katoličanstvo v nevarnosti pred Titovo vlado in da tam pod njo ne bo demokracije. Zagovarja stari red, Mihajlovičev klike in sklicuje se na škofa Rožmana, ki je preklel komuniste. Jaka hvali tudi SLS, dasi ji je bila Slovenija le molzna krava. Pravi, da je vse časopisje v Jugoslaviji pod Titovo diktaturo. Ne pove pa, da so listi Slovencev, Jutro in Domovina, ki izhajajo v Ljubljani, pod diktaturo gestapovcev in Hitlerja, ki je prejel blagoslov tudi od škofa Rožmana in kvizlinga Rupnika. To časopisje mora prinášati polovico nacijske propagande v nemškem jeziku, ostalo v slovenskem, in to v prestolnici Slovenije! Tu in tam se sklicujejo na vero, pa jim ni zanjo, pač pa za stari red, v katerem bi vladali in ljudstvo jim bi bilo za hlapec.

Ampak izgleda, da se tisti časi, kakršne si žele ti prijatelji reakcije nazaj, nikoli več ne vrnejo. Ljudstvo se je naveličalo večnega hlapečvanja. Slovenija vstaja in se prebuja k osvoboditvi. Jugoslavija bo demokratska, federativna država, ker to želi njeno ljudstvo. Zato se bori in daje življenja, ker hoče, da se poleg okupatorjev otrse tudi domačih izkoriščevalcev. — J. F. Durn.

NEKAJ DROBIŽA

Chicago, Ill. — Sinoči se mi je sanjalo, da sem se sedem let zaprt v ječi in izoliran od vsega sveta. Vsako drugo noč po dvanajst uri so me trpinčili na tistih starodavnih lesenih mučilnikih, kakršne sem videl leta 1930, ko smo se napolili ogledovati stvari v London Tower (v Londonu). Na te natezalnice so jetnike privezali z vrvmi in potem polagoma natezali njihove telesa, da so se jim žile izbočile in pokale kosti, dokler ni tak mučeni jetnik omedlel. In včasih toliko časa, da so mu vzeli življenje popolnoma.

Neko noč ob eni uri je odklenil mojo celico nov jetniški čuvaj in mi veselo voščil dobro jutro. Gledam ga začudeno, ali je to resnično, ali se mi le sanja. U sede se poleg mene na posteljo, mi obriše potno čelo in pravi: "John, danes ob dvanajst uri boš prost in konec bo tvojih muk. Za poslednjo noč sem ti prinesel pristnih starokrajskih klobas in šest steklenic piva. Bodi vesel, John, jej in pij, ker mi bomo zdaj šele pričeli živeti. Na zdravje, John!"

Nato mi je pripovedoval: "Tebi ni znano, kaj vse se je po svetu zgodilo v teh sedmih letih, ko si bil ti v ječi. Imeli smo veliko svetovno vojno, ki so jo označevali za najbolj barbarško v zgodovini. V nji ni bila prizadeta samo Evropa in Azija, ampak ves svet, indirektno pa tudi nebasa in pekel. Na zdravje, John, le bodi vesel!"

"Ali se še spominjaš, kako prefrigan je bil ameriški kapitalistični sistem? Okupiral je obe meščanski stranki (republikansko, ki je bila v Lincolnovih časih prva radikalna stranka v tej deželi, in demokratsko). Tisti, ki so pripadali k re-

publikanski stranki, so imeli slona za malika, pristaši demokratske stranke pa osla. Vse ostale stranke, ki so bile majhne, pa so označevali za importirano rdečo fantazijo, češ, mi kot pristni nasledniki rdečih Indijancev smo v Ameriki svobodni gospodarji.

"Se spominjaš starega reka, da je Bog dal vsakemu človeku enega angela varuha, pijancu pa dva, da ne pade? To je bil glavni vzrok, da je imel ameriški kapitalizem dve stranki. Hotel se je zasigurati, da ne bo padel. In tako se je dogajalo, da ko se je narod naveličal slovnove administracije, jo je nadomestil z oslovo, pa je bil zadovoljen. A v vsakem slučaju je bil kapitalizem na konju. Končno se je ameriški narod zdramil ter ustavil ta nad sto let star politični proces. Spoznal je, da ga je v vsej tej dobi vladala nevidna roka iz Wall streeta. Slon je reprezentiral parazite, osel pa slepo revno maso v korist parazitov. Hvala Bogu, ti časi so sedaj za nami. Torej poj, John, in bodi vesel, kajti do 12. ure ti imam še veliko povedati."

In je nadaljeval: "Sedaj so vse ameriške unije združene in ustanovile so svojo lastno politično stranko. Pridružile so se jim tudi vse takozvane "importirane" radikalne stranke. In ko so končno pristopili v to politično akcijo tudi farmarji, je bila naša bodočnost zasigurana. Prvič v zgodovini je ta velemočna združena sila nominirala svoje kandidate, dočim so jim jih prej postavljali privilegiji. In na volilni dan se je zgodilo, kot nam jamči ustava, da če narod ni zadovoljen z obstoječo vlado, si lahko izbere drugo. Zmagali smo in izvolili vse svoje kandidate, od predsednika, pa doli do zadnjega političnega uradnika. Borza špekulantov na Wall streetu je odpravljena. Menjalce denarja smo spodili iz templja. V dvoranah nebotečnikov na Wall streetu pa imajo sedaj delavci svoje kulturne klube."

"V Chicagu je poslopje, ki se imenuje Tribune Tower. Stalo je milijone dolarjev. V njemu se je v milijonski nakladi tiskal eden največjih in najreakcionarnejših ameriških listov. Bil je svetovno znan. Tisto poslopje je sedaj ljudska last. Stara čikaška Tribuna je izgubila naročnike in prenehala. In ves kaj se je potem zgodilo? Naša delavska administracija čikaškega mesta je imenovala poseben odbor, kateremu je dala nalogo, da naj dožene, kateri list v tem mestu se je najdalj boril za delavske pravice. In ko so ugotovili, da je tak najstarejši delavski list v Chicagu Proletarec, ki izhaja štirideset let in v vseh štirih desetletjih vztrajal pri svojih delavskih načelih in v boju za ljudske pravice, so mu dali priznanje. In na mesto reakcionarnega lista v onem stolpu je prišel mali slovenski socialistični tednik, ki se tiska sedaj dnevno na štirindvajsetih straneh. Na zdravje John, naše cilje smo dosegli."

(Konec tega spisa bo v prihodnji številki.)

Čuvajte se nadaljnega prehlada

Danes, ko šteje vsaka ura, je vaša patriotična dolžnost, da si ohranite zdravje. Ena unča preprečitve je vredna več kot funte zdravil. Imejte obilo spanja in počitka. Oblačite se vremenu primerno in čuvajte se prehlada. Vaša dijeta naj bo zmerena in uživajte obilo zelenjave in sadja. Pijte dovolj vode in sadnih sokov. Zavarujte si redno odvajanje z uživanjem Tri-nerjevke grenkega vina in jemljite ga po navodilih na steklenici. To lahko odvajalno sredstvo, ki ima sloves že 57 let. Zahtevajte le pristnega z vitamini B-1. Joseph Triner Corporation, 1333 South Ashland Avenue, Chicago 8, Ill.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV (IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicaga in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois

Zakaj je Tito moral zmagati

(Nadaljevanje in konjec.)

"Čemu?" je vprašal Andrews neokretno. Seveda, nakana je bila do pičice "po paragrafih" in ravnotako zakonita ter pošena kot vsaka slična mešetarija v Indiji, Kenji ali Malaji. Andrews je videl v tem za Jugoslavijo vse najboljše. In vsa ideja je slonela na preprostem domnevanju, da bodo Mihajlovič, Gavrilović in drugi generali in politikaši poskrbeli za diktaturo, olikano nazvano "močno vlada" — s kraljevo jugoslovansko vojsko, da projektira investirani kapital ter stre pokvarjeni narod, "komuniste", kateremu bi znalo priti na misel, da mu ta nakana ne ugaja. Vse se je zdelo popolnoma enostavno in v skladu s klasičnim krojem balkanske politike in modernega imperiaлизма; in iz vidika angleških mešetarjev tudi zelo patriotično in pro-jugoslovansko. Ne dvomno, da so načrt odobrile najvišje osebe v Londonu — morda celo nekateri višji uradniki v Washingtonu.

Individualno so se spletkarji zelo razlikovali, sorodni pa so si bili po svoji bojazni ali ignoranci o bodočnosti, z njeno vstrajno vstajo zapostavljenega naroda, po svojem strahu pred Rusijo in — med Angleži, seveda — strahu pred Slovanom, ki stopa na površje. Sorodni pa so si bili po svojih političnih, kulturnih in osebnih nazorih, ki so bili istega kalibra kot splošni svetovni nazori sredi 19. stoletja in prej, in kateri — obdržani v zrcelnih spremenjenih okoliščinah sredi 20. stoletja — prikazujejo simptome živčne bolezni. Taki ljudje, ki smatrajo eden drugega za imenitne osebe, enostavno ne morejo zopopasti, do so mase — nižji razredi, preprosti človek — ravnotako ljudje kot oni sami. In vse njihove ideje o vladi, o socialni uredbi, o načinu obogatitja, vzhajajo iz te globoke ukoreninjenosti, častokrat nezavedne razlike, ki jo delajo med sabo, med svojim razredom in masami.

Rebecca West je sama sebe precej dobro predstavila v svoji knjigi — sebe bolj kot Jugoslavijo. Zelo jasno je razodela svoje nazore napram ljudstvu. Na čim nižji socialni in ekonomski stopnji so se nahajali, tem manj človeški so postajali. Umorjeni kralj Aleksander je zbudil v njej največjo sočutje. Ugodila je tudi dobro izobrazjenim, a intelektualno korumpiranim uradnikom presbirajo belgrajske vlade, ki so njo in Henryja Andrewsa spremljali na potovanju. Kmet je bil za njo manj član istega biološkega plemena kot ona, kakor pa del slikovite naravne podobe, — shramba za folkloro.

Ni torej pretežno predstavljati si duševnega stanja tajinstvene gospodične ob misli na njeno Jugoslavijo, njeno lastno Srbijo, ki je pustila na cedilu literarni koncept, katerega si je ona zamislila o tej deželi. Ni ti pretežno si predstavljati, da bi povzela kakršne koli korake, da prepreči deželni zanje na napačno pot napačno iz njene vidika, ki ga je opisala v 1150. straneh svoje knjige.

In Gavrilović — tudi ta se ni mogel misliti kakih drastičnih sprememb v socialnem, vladnem in gospodarskem vstroju svoje domovine, v kateri je užival privilegirano življenje. Tudi on je bil pripravljen storiti karžekoli, da pripomore do Mihajlovičeve zmage — in slučajno sam sebi: postal jugoslovanski Papandreu.

In Angleži iz Cityja so hoteli, seveda, zaslužiti le poštene groše, tako poštene kot kateri koli krajcar, ki so si ga prislužili v Nigeriji ali Burmi; med tem ko bi pa Voight in Lady Rhondda, kot patriotična urednica, šla do samega vruga, da služita interesom imperija, ki je za civilizacijo tako potreben. Da ponovim: vse je bilo postavno, častno in patriotično; vse na površju in razumljivo; koristno za Jugoslavijo in Britanijo, za njihove vrste Jugoslavijo in Britanijo; dobro za civilizacijo, njihove vrste civilizacije, v kateri so oni vozila, prevažajoč dolgoletne izkušnje in močne tradicije.

Ta nakana je razvila tudi mednarodno propagando.

V Zed. državah ji je načeljeval (bivši) jugoslovanski poslanik Konstantin Fotič, ki je bil nekaj časa precej učinkovit; med 1942-43 je dvakrat odpoval v London, v prvi vrsti radi pogovorov v Milanom Gavrilovićem. Imel je oblast nad organizacijo srbske pravoslavne cerkve v Zed. državah (razen nekaterih svečnikov, ki podpirajo partizane) in največjo ameriško srbsko podporno organizacijo, rabišči skupna sredstva za svoje politične namene, vedno povezane z nakano v Londonu, dasiravno mogoče nobeden srbskih Amerikancev, ki so pomagali, se tega ni zavedal.

S pomočjo "četnice" Ruth Mitchell so Fotič in njegovi agenti ustanovili in vzdrževali posebno politično skupino, Srbsko narodno odbrano, ki ima podružnice v nekaterih ameriških in kanadskih mestih.

Potom nekaterih svojih važnih nejugoslovanskih ameriških prijateljev — med temi zlasti Thomas J. Watson, predsednik družbe International Business Machines; William M. Chadbourne, dobroznani newyorški korporacijski odvetnik, in Hamilton Fish Armstrong, urednik revije Foreign Affairs — je Fotič obvladoval neke ustanove po imenu American Friends of Jugoslavia, ki je imela podružnice širom Zedinjenih držav.

Fotiču se je posrečilo prepričati starega škofa Williama T. Manninga, kateri mu je pomagal širiti propagando. Imel je prijatelje med kongresniki Hearst-MacCormick-Coughlinove struje, vključevši tri člane Diesovega komiteja, ki so v kongresu čitali govore, spisane v jugoslovanskem poslanlistvu, v katerih so svoje kritike denuncirali za komuniste in Stalinove agente. Imel je tudi prijatelje v državnem departmentu in med oficirji glavnega štaba.

Kot poslanik je Fotič užival kooperacijo tudi nekaterih ameriških žurnalistov, med njimi sta Constantine Brown in Helen Lombard, Washington Star; Ray Brock, New York Times, odkoder je leta 1943 prestopil k Hearstu; Spencer Irwin, Cleveland Plain Dealer; William Ph. Simms, Scripps-Howardov urednik za zunanje zadeve; Andre Visson, sedaj pri Reader's Digest; Benjamin De Casseres, Hearstov članar; William Henry Chamberlin — kakor tudi od urednikov in izdajateljev Chicago Tribune, New York Daily News, American Mercury, New Leader, Human Events, Cosmopolitan, Newsweek ter vseh Hearstovih listov. Seveda, večini teh pisateljev, urednikov in izdajateljev, morda vsem, se še sanjalo ni, da so služili londonski nakani. Njihovi politični

CAPT. GEORGE S. WUCHNICH (na desni) je sin srbskih staršev v Ridgewayu, Pa. On je načeljeval ameriški proizvodvalni misliji v Sloveniji, kamor se je spustil na tla s parašutom. Tu je pomagal v svoji tajni misliji upornikom in prišel z Nemci večkrat v boje, v katerih se je zelo odlikoval in enem svojo misljo za ameriško poveljstvo dobro izvršil. Bil je tam od 28. nov. 1943 do julija 1944. Za njegovo hrabrost in dobro izvršeno nalogo je bil po naročilu predsednika Roosevelta odlikovan.

nazori in stališča, v prvi vrsti konservativni ali reakcionarni ter anti-sovjetski, so enostavno bili taki, da so se lahko srečali s Fotičem na skupnih tleh in so lahko z navdušenjem služili Fotičevim interesom, brez da bi se bolj poglobili v zadevo. In tudi ne dvomim, da Fotič sam s svojega vidika ni imel težave razumeti svojih namenov za drugačne kot patriotične in poštene.

Za načrtom je bila tudi kompleksirana propagandna organizacija in politični agenti v Kairu, kjer je mnogo važnih britanskih vojaških in mornariških oficirjev (in tudi nekoliko ameriških) simpatiziralo z njim; ravnotako v nekaterih južnoameriških državah ter v Italiji, Turčiji (Ankara) in seveda v Jugoslaviji.

V Barju, Italija, jeseni 1943, so ameriški oficirji, ki so pomagali Titovim partizanom, moralno pustiti svoje revolverje v neposredni bližini tudi med obedom, da so bili varni pred Mihajlovičevimi agenti, ki so jih nazivali "ameriške gangsterje". Podrobnosti o tem lahko citate v knjigi "Guns for Tito", ki jo je spisal ameriški major Louis Huot.

Agenti tega načrta tudi niso bili tuji v uradu UNRRA v Londonu. Spomladni in poleti 1944 je prišel velik pritisk na glavni stan UNRRA v Washingtonu, da bi bil imenovan za načelnika mednarodne komisije za relief v Jugoslaviji eden izmed predlaganih Britancev. Tedanje moje informacije so bile, da bi Rebecca West postala ravnateljica publicitete in javnih odnošajev, če bi bil Anglež imenovan za to važno pozicijo. (Nad življenjem in smrtjo sto tisočev Jugoslovancev bi imel oblast, katero bi izvajal potem delitve ali zadržanja religijnih potrebščin.)

"Fotičev" oficial državnega departmanta in "Fotičev" oficir ameriškega vojaškega glavnega štaba se nahajata v Jugoslaviji, ko to pišem, najbrž z namenom pomagati Mihajloviču. Ta oficir, star podpiratelj bivšega jugoslovanskega poslanika, je del majhne kliče v Pentagonu (posloje v Washingtonu), katerega je lansko leto odvedla polkovnika Živana Knezeviča, bivšega Fotičevega vojaškega atašeja, iz Washingtona v Italijo in Jugoslavijo. Njegova misija je bila "boriti se proti Titu do smrti". Toda mislja se ni posrečila in povrnili je za nazaj v Washington, kjer se njegovih pivskih večerink prav dobro poslužujejo ameriški oficirji, ki imajo visoke službe in najzaupnejša mesta v vojnem departmentu.

Nekateri mešetarji v Londonu in njihovi agenti po drugih krajih niso opustili načrta niti potem, ko so igro že izgubili, ko sta Churchill in urad za zunanje zadeve si že umila svoje roke; še sedaj niso odnehali, zlasti nekateri onih na jugoslovanski strani projekta. Zanašajo se na eventualno neslogo med zavezniki in zdi se, da ne dvomijo, da bodo koncem konca Angleži potlačili partizansko gibanje. Podprli so najnovejšo

neuspešno, negativno stališče kralja Petra napram sodelovanju med Šubišičevo ubežno in Titovo provizorično vlado v Jugoslaviji.

Vse te zadeve — povezane tudi z današnjimi dogodki v Grčiji, pomagajo človeku umevati sedanjo napetost med uradno Britanijo in Titom, kakor poročila dnevno časopisje; zakaj se Tito brani angleške vojske v Jugoslaviji; zakaj so Jugoslovanci splošno zelo nezaupni napram angleško-ameriškim načrtom za religio akcijo; zakaj je Tito zaključil, da ne more dovoliti UNRRA vstopa v deželo pod pogoji, ki so bili formulirani spomladni 1944 v Londonu; zakaj jugoslovanski partizanski oficirji odklanjajo od britskih oficirjev ponujane cigarete, dasiravno si poželiyo ka-

denja; zakaj se je Tito, ko je bil povabljen zadnje poletje na kosilo v angleški glavni stan v Italiji, odzval v spremstvu dveh partizanskih stražnikov z ročnimi strojnimi, katere sta mu stala za hrbotom vse čas med obedom.

V vsem tem imamo križano ilustracijo mednarodne spletkarje, proti kateri se mora jugoslovanski narod boriti poleg svoje borbe proti osišču. In če bo Balkan sploh kdaj dana priljožnost in bo Jugoslavija osvobojena v pravem pomenu besede, zakaj je Tito moral zmagati — enostavno moral.

S tem pa ne mislim namigovati, da bo v Jugoslaviji zunanji kapital prepovedan od nove vlade, ki se sedaj oblikuje. Mislim, da ne bo. Toda vstopa v deželo ne bo imel pod svojimi pokoji, pač pa pod jugoslovanskimi. Verujem tudi, da bo položaj enak v marsikateri drugi industrijalno nerazviti državi. Kajti zdi se mi, da se po svetu pojavljajo spremembe, ki ne bodo več dopuščale imperializma starega kova.

Nekoč, že stoletja, so finančni velesilnih držav pričenjali razne naprave v nazadnjaških deželah le v slučaju, da je tam vladala politična korupcija in generali, nad katerimi so finančni ali pa zunanji uradi njihove dežele imeli kontrolo in jih obvladovali za namene, ki so pomenili iztisniti iz investicije kolikor največ mogoče dobička ni ob enem služiti splošni imperialistični igri svoje domovine. Včasih je bilo treba narodne voditelje (Radič v Jugoslaviji, Stambuliskija v Bulgariji) umoriti v namenu, da ostane nazadnjaška dežela odprta za izkoriščanje. Financa in politika sta korakali roka v roki. Danes pa postajajo te staromodne metode čedalje težje in za izvajanje skoro nemogoče. Narodni voditelji so danes borci z armadami in telesnimi stražniki ter s programi, kojih cilj je izveliči narod in ljudsko lastni ne razviti dežel iz pesti takih kombinacij, kakor je Andrews-Gavrilovičeva, in razviti ekonomske naprave s pomočjo zunanjih tehnikov in vlagateljev, kateri si ne bodo lastili oblasti nad vlado, temveč bodo morali služiti za pogojeno ceno in le za omejeno dobo, kar bo vsestransko pravično.

Vprašanje poljske vlade bo mogoče demokratično rešiti, ko preneha napetost med poljskimi politikami

Poročevalec časniške agencije ONA pravi v svoji razpravi iz Londona, da so izgledi za sporazumno rešitev poljske vladne krize ugodni, in da je najboljše, ako pridejo poljski politiki skupaj ter se zedinijo brez umešavanja velesil.

On piše med drugim:

Različni poljski krogi — med njimi tudi oni, ki so v tesnih stikih z bivšim predsednikom poljske zamejne vlade in predsednikom poljske kmečke stranke Stanislavom Mikolaczzykom — razpravljajo o možnosti rešitve poljske vladne krize na podlagi postopkov, ki se ne bi mnogo razlikovali od onih, ki so na Grškem privedli do zaželjenega rezultata.

Poljski politični prvaki, ki utegnejo biti v kratkem povabljeni od delegatov treh velesil v Moskvi, da se pridružijo novi vladi narodne edinstvi, ugi-bajo o različnih predlogih in se bavijo med drugim tudi z načrtom, kako naj bi nova vlada zadržala bivšim ministrom in drugim visokim uradnikom, da ne bi prišlo do nobenih masovnih ukrepov. Strah pred obračunom je treba odstraniti tudi za vse manjše uradnike, člane takozvane domače armade, častnike poljskih vojaških oddelkov, ki se bore v Italiji in drugje na zavezniških frontah, to je, vseh onih, ki so ostali zvesti zdaj že praktično preminuli londonski poljski administraciji.

V teh krogih priznavajo kot edino izjemo le formulo, ki je bila odobrena v Atenah, kjer je bilo sprejeto načelo ostre delitve med političnimi in takozvanimi navadnimi prestopki, oziroma kriminalnimi akti.

V onih poljskih krogih v Londonu, ki si zdaj prizadevajo gledati na položaj realistično, je opazovati željo, da sedanji predsednik lublinske provizorične vlade, Boleslav Beirut, ne bi smel postati predsednik nove vlade takozvane narodne edinstvi. Največ se slišati ime Vincentija Witosa, najbolj popularnega voditelja poljske kmečke stranke, katerega predlagajo za bodočega predsednika vlade. Witos je že precej star in baje še vedno živi nekje na Poljskem. Med poljskimi demokratičnimi krogi je posebno čislani radi tega, ker velja za človeka, katerega se je Pilsudski najbolj bal.

Ako si zdaj ogledamo splošni položaj v krogih poljske emigracije, je treba priznati, da je precej zdravega razmišljanja in razpravljanja v teku. Dejstvo je, da je konferenca v Jalti ves ta problem kratko in malo predala poljskim politikom, z vsemi njihovimi komplikacijami in težavami, in sicer ne le poljskim političnim prvakom v Varšavi, temveč tudi onim, ki se nahajajo v emigraciji.

Sovjetski komisar za zunanje zadeve, Vjačeslav Molotov, in ameriški ter britanski ambasador sestavljajo le nekakšen odbor, katerega naloga bo, da nadzira oblikovanje zares demokratične vlade na Poljskem. Najbolj trnjevo in pereče vprašanje, namreč, ali naj bo zgrajena nova poljska konstitucija na temeljih ustave iz leta 1921 ali one iz leta 1935, tudi to morajo poljski politiki sami razrešiti.

Oni Poljaki, ki se sami sebe imenujejo "demokrate" — s čimer hočejo povedati le to, da so v bistvu pripadniki bivšega ministrskega predsednika Mikolajčka — so mnenja, da bo vse te probleme najlažje rešiti v skupnih razgovorih poljskih političnih prvakov samih, brez navzočnosti, ali vmešavanja velesil. V teh krogih prevladuje tudi mnenje, da je Mikolajček najbolj pripravna osebnost za predsednika nove vlade.

Iz navedenih razlogov ti poljski krogi predlagajo, naj predstavnik velesil ostanejo v ozadju. Povabljeni naj bodo na splošno razpravo samo Poljaki, dočim bi predstavniki velesil bili na razpolago le za slučaj, da bi Poljaki potrebovali njihov nasvet.

Jasno je, da ni nemogoče, da

bo zares prišlo do rešitve tega vprašanja na podlagi teh ali sličnih predlogov. Izmiritev vseh notranjih nasprotstev je v vseh bivših zasedenih deželah najtežji, obenem pa tudi najvažnejši problem obnove in političnem in gospodarskem pogledu. Ta problem je tako važen, da mora vse drugo stopiti v ozadje pred njim. V deželah, ki so notranje razdvojene, ne more priti do konstruktivnega dela obnove — najmanj pa še na demokratični podlagi.

VLADE SLOVANSKIH DEŽEL ŠLE POD OKRILJE SOV. UNIJE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

privatni interesi, to je, magnati, ki v nji lastujejo rude, polja, pridelke in poljedelstvo v splošnem.

To ljudskim zastopnikom v latinski Ameriki ni všeč, a pomagati si vendar ne morejo. Gospodarsko so njihne dežele odvisne od Zed. držav in še bolj pa bodo po vojni.

Panameriška unija je torej stvar gospodariče nad onimi, ki imajo sami vsega preveč, toda le enega pravega odjemalca. Sicer je Evropa pred vojno od latinske Amerike veliko kupovala, pa tudi Azija, ampak skoro vse takratne kupčije so šle skozi newyorške niti. V sedanji vojni pa se je ameriška ekonomija razleza nad latinsko Ameriko toliko, da je nam postala podložna kot še nikoli v tolikšni meri.

Za več samostojnosti

Na konferenci predstavnikov latinskih republik in Zed. držav v mehiškem glavnem mestu se je šlo v veliki meri za več neodvisnosti dežel na tem kontinentu. Argentina vzlic

PRISTOPAJTE K
**SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI**

NAROČITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva.
Deset članov (ic) je treba za
novo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO 23, ILL.

svoji trmoglavosti na tej konferenci ni bila brez prijateljev. Konferenca panameriške unije se je ukvarjala več z vprašanjem, kako se osvoboditi nadvlade iz Washingtona, kot pa, kako poraziti Hitlerja in Hirohita.

Jalta in San Francisco

V mehiški metropoli so zastopniki latinske Amerike in Zed. držav govorili tudi o konferenci velike trojice na Jalti, o sestankih predstavnikov arabskih vlad in o konferenci združenih narodov, ki se prične 25. aprila v San Franciscu.

Na nobenem teh zborovanj se ni kaj res definitivnega za ključilo. Torej ni upanja, da se bo iz teh konferenc izcimilo kaj boljšega kot se je po prejšnji svetovni vojni.

Šele kadar prevzame vodstvo delavskih razred, se bodo toki zgodovine zaobrnili ljudstvom v korist.

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navodili kako postati AMERIŠKI DRŽAVLJAN.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom RAZNO, pa Proglas neodvisnosti, Ustavo Zed. držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsednik Zedinjenih držav in Poedine države z glavnim mestom, številom prebivalstva in velikostjo.

Cena knjižice je samo 50 centov + poštino vred.

Naročila sprejema:

Knjigarna Proletarca

2301 S. Lawndale Avenue

CHICAGO 23, ILL.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON

3724 West 26th Street

Tel. Crawford 2212

OFFICE HOURS:

1:30 to 4 P. M.

(Except Wed. and Sun.)

6:30 to 8:30 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.

Tel. Crawford 8440

If no answer — Call

Austin 5700

BARETINCIG & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLENDAR 1945

je v tem letu tu in starem kraju edina slovenska knjiga, namreč KNJIGA, ki je posvečena borbi osvobodilne fronte za novo, demokratično, federativno Jugoslavijo in združeno Slovenijo.

Tam izhaja iz osvobodilne fronte veliko gradiva dan za dnem, teden za tednom, toda le v časopisih, ki se tiskajo v skrivališčih, da jih naciji in pa kvizlingi ne ugonobe. A knjig, kot je ta koledar, pa jim v takih okoliščinah ni mogoče tiskati.

Kaj pomeni borba v našem starem kraju? Odgovor dobiti v raznih spisih v Am. druž. koledarju, letnik 1945, ki stane \$1.25, s poštino vred.

Poleg spisov iz starega kraja, kjer se ljudstvo bori, trpi in umira z vero "v boljši, lepši svet", so v tem koledarju povesti, zgodovinski spisi in članki naših tukajšnjih delavcev.

Ameriški družinski koledar je pohvalno omenila večina slovenskih listov v Ameriki in nedvomno bo vzradostil tudi naše ljudi preko morja, čim ga jim bo mogoče poslati. Nekaj izvodov ga morda sedaj že imajo.

Naročite si ga, da ga pošljete svojem, kadar bo do tja pošta spet odprta. Priporočite ga znanec in prijatelj, ako ga še nimajo.

Koledar je vezan v platno. Cena \$1.25.

Naročila sprejema

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

A New Policy Toward Franco's Spain?

Although nothing specific was said about Spain in the report of the Big Three conference, the "leak" of Prime Minister Churchill's rebuke to Franco for his proposal of an anti-Soviet pact permits us to hope that a new policy toward Spain will soon be evident. If new proof is needed of the Spanish government's continued complicity with the Hitler regime, it is readily available in the recent outrageous broadcasts by Falange radio stations. With Zhukov's army threatening Berlin and with Eisenhower ready to strike in the West, the Valladolid radio said: "The Germans are preparing a sensational blow to stop the Soviet advance. They have now dug in in positions where they are resisting while awaiting the hour of the counter-attack." The broadcast went on: "General Franco's Spain and Germany are the two European countries that still have vital energies. . . . The great confidence in Goebbel's speeches is in keeping with military events. Germany is serene, aware of her own destiny; she is ready to save herself and Europe." All this on February 4, 1945! Being farther removed from the front lines, Radio Valladolid spoke with greater optimism than Radio Berlin. Americans may be inclined to laugh at this nonsense. But laughter at similar statements made by Hitler in 1938 has already cost this country many thousands of American lives, and it must not be forgotten that Franco Spain is an important factor in Hitler's plan to continue the war even after military defeat.

Such a change in policy would notably improve the United States' position at the Foreign Ministers' Conference which will begin on February 21 in Mexico City. We know that various Latin American countries are preparing to introduce at this conference the question of severing relations with Franco. Those who demand a break are inspired by two motives. One is the warm sympathy for the Spanish Republic cause throughout the Latin countries of the Western Hemisphere. The other is the desire to rid America of the Falangist pest. Both sentiments were expressed with force by the Mexican Under-Secretary of the Interior, Senor Casas Aleman, when he addressed the Big Spanish Republican rally in the Arena Mexico on January 23 as President Avila Camacho's personal representative. His remarkable speech, of which the American press took scant notice, appeared in full on the front page of every Mexican newspaper. It amounted to the extension of a kind of recognition to "the only Spain we love and respect." Nothing would place the United States delegation to the pan-American conference in a better position to overcome Latin America's enormous distrust of us than if Stettinius could appear there not as Franco's advocate but as the friend of Spanish democracy. — The Nation.

LABOR HOARDING

Labor shortages alleged to exist may be directly traceable to one important fact in our war-time economy: labor hoarding.

Labor hoarding will continue just so long as the United States government continues to issue government work contracts calling for "cost plus ten per cent."

No sensible manufacturer, if the term sensible may be used here, will employ fifty men to do a job when he can employ a hundred men and get paid ten per cent over what the entire hundred costs him. Of course, it is quite obvious that employer isn't being patriotic, but it is also equally obvious that he is staying "within the law" and all that.

That is the reason for hoarding. Employers keep men on their payrolls who could be more useful elsewhere, but the employer should worry about that — Uncle Sam is paying the bill.

An who is Uncle Sam? His other name is Jones, or Smith, or Cohen, or MacIntosh, or Shymanski, and he works in coal mines and factories and stores. — The Progressive Miner.

No Seat For Labor

On the battlefields and on the production lines Labor is found predominating. But now as the results of the recent Big Three Conference are announced it is found that at least up to the present no seat has been provided for Labor in the peace proceedings.

There is one surest guarantee of future world-wide peace and security and that is that those who fight and bleed and die in wars shall be represented in the peace deliberations.

Labor has always had a plan for world-wide peace. It is the best and the surest. It is world-wide brotherhood. It is humanity before profits. It is the millions of Little Guys before the Big Shots in international affairs.

Unless these things are given consideration, unless Labor is given its due recognition in the peace proceedings it will not be surprising should they not succeed.

It is to be hoped the world-wide planners, the Big Three, will consider that Labor has a place at the peace table. — Minneapolis Labor Review.

D. C. Union 130 Years Old

The Columbia Typographical Union of Washington, D. C., claiming the title of America's oldest continuously functioning union, observed its 130th anniversary last month. The event was celebrated with a banquet. Labor leaders headed by William Green and high government officials joined with the union's members in the festivities.

Other unions were founded in this country before 1815, but none of these survived, according to Jesse B. Manbeck, president of the local. He reports that he has combed through labor histories and found no other union anywhere in the world with 130 years of unbroken operation to its credit.

Started originally as the Columbia Typographical Society, the union has many firsts in its record, Mr. Manbeck says. It negotiated the first collective bargaining agreement, established the first closed shop in 1836, and was the first to win the eight-hour day in 1866, nearly forty years before that schedule became the rule in the printing trades.

The Washington union was host to the first national convention of printers' unions in 1836, with Peter Force, mayor of Washington and a printer himself, presiding. The alliance then set up collapsed, but a second effort, in 1851, succeeded. That's when the present International Typographical Union was formed.

Wage figures tell a dramatic story of what the union has meant

for printers in the capital. Back in 1815, when the union started with nineteen members, wages were \$9 for a 70-hour week; today union printers in Washington receive from \$55 to \$58 for a 35-hour week.

TO JUNK PASSENGER CARS AFTER THE WAR

The railroads will have to replace about 90 per cent of their 10,000 passenger cars as soon after the war as possible, according to Wallace N. Barker, vice president of the Pullman-Standard Car Manufacturing Company, which plans to spend several millions modernizing its plants in anticipation of this business.

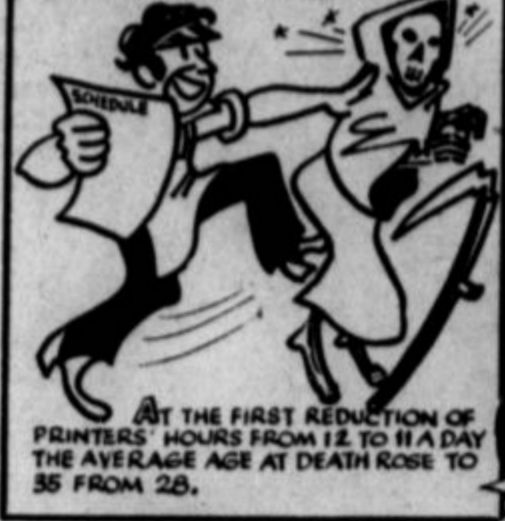
The new cars, Barker said, will be of still lighter weight, running from 50 to 60 tons, and will have many mechanical improvements, including hot box alarms and devices to reduce sway at high speeds.

THE MEANING OF AMERICAN LIBERTY

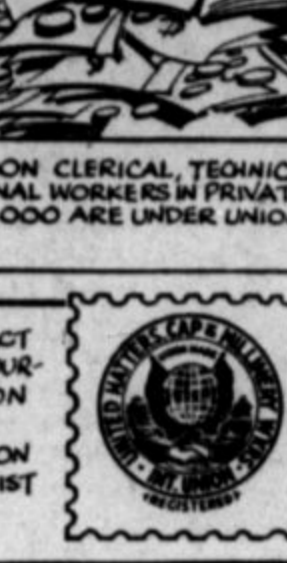
A refugee seeking citizenship was asked to define the meaning of American liberty. He hesitated, as even a citizen might, and then replied, "Free enterprise." I'm not surprised. Every public performance these days—right, left, and center—seems to open and close with that magic phrase, "free enterprise." — Margaret Marshall.

THE MARCH OF LABOR

IN 1952, WHEN PRINTERS WORKED 12 HOURS A DAY, THEIR AVERAGE LIFE EXPECTANCY WAS 28 YEARS.

15% OF THE WEALTH PRODUCED IN AMERICA GOES TO WAGES.

Who Pays for These "Ads"?

"As a public service," the International Latex Corporation of Dover, Del., is conducting an extremely expensive campaign in the daily press. The space is always devoted to extracts from a speech, an essay, an editorial. The sentiments expressed presumably meet with the approval of the top-flight officials of Latex. They are often impressive and seldom offensive.

Therefore, LABOR is not in a critical mood when it asks: "Who really pays for these advertisements?" If the money comes out of the pockets of the owners of Latex, well and good. They have a right to spend their money as they see fit.

However, if these "ads" are charged to operating expenses, thus forcing Uncle Sam to pay 85 or 90 per cent of the cost, it seems to us that some one high up in the Treasury Department should be manifesting acute interest.

Every one of the "ads" concludes with the admonition: "Buy more war bonds." We go along with that advice, but why urge people to buy war bonds, if, at the same time, you are depriving the Treasury of revenue to which it is entitled under any fair interpretation of the rules of the game?—Labor.

V-MAIL — USE IT FOR VICTORY

Mail from home to the fighting men is a military necessity, the Office of War Information says in a fact book issued in cooperation with the Adjutant General's Office of the Army and the Office of Naval Communications of the Navy.

Mail from home is more than a fighting man's privilege, for there is probably no factor so vital to the fighting morale of a man as frequent letters from home. Service men themselves have said that frequent letters from home, no matter how short, are better morale builders than long, infrequent letters, and that bright, cheerful letters can give a lift as nothing else can.

One of the great achievements of this global war is the speed with which mail can be delivered to American fighting men, wherever they might be. However, the more letters that are sent, the greater demand for space on ships and planes, just when cargo space is becoming scarcer because of the expanding European campaign and the increasing combat areas and the vast distances in the Pacific.

The answer to the problem of getting more letters in less space is V-Mail, which permits the maximum number of letters in the minimum amount of space.

Use V-Mail as much as possible when writing to that service man overseas. Don't burden the transportation lines with unnecessarily long letters, spaced weeks apart, when short letters written at frequent intervals and sent V-Mail will not only do just as well, but even better.

THE MURDERERS

The conviction and punishment of those responsible for the suffering of this war is not a matter of revenge but of justice.

There can be no doubt where the demands of justice lie. There are millions of people, more than all the inhabitants of New York, Illinois and California together, who have died as a result of the war. There are in Europe 300,000,000 people — more than twice the population of the United States — crying for justice.

The things that have happened in the last five years will live for a long time in the memory of all people and so will the policy of the victors.

We are told to forgive those who have injured us and to turn the other cheek, but it must be remembered that we have not been told to forgive injustice to others or to turn the cheek of somebody else.

I believe that the punishment should be extended far down the line. It will not do merely to make a handful of martyrs.

All those in any way guilty of outrages should be punished so that in the future anyone in any country tempted to take part in such bestiality will feel that he is putting a rope around his neck.

The fear of punishment will not prevent men from taking the position of leaders. There will always be people ready to swap life for glory, but it may make their recruiting more difficult.

If this course involves some cases of personal injustice, it must involve them. It is better that half a dozen innocent German sergeants should hang today than that millions of equally innocent people should suffer in twenty-five years. — Herbert C. Pell, in The American Federationist.

RUSSIA AND FRANCE ARE BUYING RAIL EQUIPMENT

Restoration of wrecked rail facilities in France and Russia is furnishing considerable business for American concerns. On top of 700 engines for the French, orders for 690 Russian steam locomotives were placed recently with Baldwin, American and Lima Locomotive Works. More than 1,000 tank and hopper cars were also ordered for the Russians.

CAUSE FOR TEARS

We like the story Uncle Matt tells about a lady with operatic ambitions who was giving out one night at a party with "Carry Me Back to Old Virginia."

While she was rattling the chandeliers she observed an elderly man, apparently a Southerner, weeping. After the applause she went to him and said: "My dear man, why are you weeping? Are you a Virginian?" Still weeping, he answered: "No, madame, a musician!"

IN THE WIND

From THE NATION

Between attacks on the Administration, Representative Rankin of Mississippi adorns the pages of the Congressional Record with rhinestones like this (page A252, Appendix, January 23): "Glorious women of the South. Fashioned in Paradise, wreathed in graces and virtues that blossomed like flowers plucked from the green fields of Eden, led down to earth by angels along a pathway of stars, to be the joy, the blessing, the inspiration of noble men."

Advertisement in the Charlotte, North Carolina, Observer of Feb. 3: "Stalin is on his way to Berlin. We are not going to Berlin. But we are giving you McCorkle's Laundry and Cleaning Service."

From the Paris, Texas, News of January 23: "Mount Pleasant, Texas.—A white man was placed under arrest here Wednesday by sheriff Redfern, who filed vagrancy charges against him. The man is purported to have called a meeting of Negroes for Wednesday night for the purpose of forming some sort of social-equality organization for Titus County, with membership fees to be charged. Although the organization is a legal one, recognized by both the federal and state governments, the arrest was made on the ground that agitation for social equality would cause trouble here."

Our hat is off to H. B. Fox, editor of the Madisonville, Texas, Meteor and Times, for his hard-hitting editorial in defense of Henry Wallace in the issue of February 1. First he quotes a number of editorials from big-city papers to the effect that Wallace has had no business experience. Then he points out that Wallace built up a three-million dollar seed-corn business. And finally he says, "Although personal wealth is no gauge of any sort, is no prerequisite for criticism in any field, we'd really like to see a financial statement of all the editors of all the big dailies mentioned above. In fact, we'll bet a subscription to the Meteor against four subscriptions to all the papers mentioned above — practically an even bet—that Mr. Wallace handled ten times as much money last year as any of the editors, which wouldn't prove anything at all except the minor point of course that when it comes to the topic of Mr. Wallace the editors are either liars or ignoramuses."

Festung Europa: A rule at the Grini concentration camp in Norway requires prisoners to "greet" all Germans, whether in uniform or in civilian clothes, in the following manner: at a distance of six paces the prisoner removes his cap; he marches past the German with head erect and eyes forward; three paces beyond the German he replaces his cap. . . . An editorial in the Oslo newspaper Nationen laments, "We who have accepted the Nazi policies expect to be shot sooner or later."

HOW THINGS CHANGED!

From Argentina we have just received a late copy of C. G. T., the official organ of that country's Federation of Labor. In times past the Confederacion General del Trabajo showed itself to be an outstanding labor movement—a democratic, fighting movement that was without question one of the best in Latin America. But conditions have obviously changed. In the copy of C. G. T. which has reached us a great to-do is made over Colonel Juan D. Peron, "strong man" of the democracy-suppressing Argentine government now on the blacklist of Hemisphere nations supporting the war against Germany and Japan. C. G. T. prints two pictures of Peron at a "labor" rally and the full text of a speech delivered by the pro-Nazi colonel. The Peron discourse is termed "a brilliant exposition" by the organ of what used to be an independent democratic labor movement. — American Federationist.

VIEWPOINT

Our landlord has a very good description of how he feels about the income tax: "I laugh out of one eye because I earned so much money, and cry out of the other because I have so little left."

THE CRIMEAN CONFERENCE

As we understand it, the recent conference between the "Big Three" on the shores of the Black Sea considered many questions, but the one which has been emphasized most is what to do about Germany after the nazis collapse.

However, what we are anxious to hear is whether the conferees agreed upon a workable arrangement of the private-profit system.

Just how do Mr. Roosevelt and Mr. Stalin agree to make the darn thing work?

Before the war started the economy was a flop. There were plenty of people in America and in Europe who needed the products of human labor. Likewise, there were plenty of workers who were anxious to go to work and plenty of inactive machines standing around. But PROFIT—the owners couldn't operate at a profit, so business stopped.

Have the "Big Three" thought of a way to cure that condition when the waste of war ends? Sure, there will be plenty of demand for American goods in war-torn Europe. Sure, American workers will be looking for those 60 million jobs that Mr. Roosevelt spoke about. But can free enterprise meet the demand for goods and jobs—at a profit?

We'd like Mr. Roosevelt's answer on that, because we have one of our own.

Our answer is that the privileged class that always has levied tribute against society will be able to keep on doing that very thing—IF business is regimented under the control of a super state, and IF labor is likewise regimented.

Put in other words, our answer means that freedom will have to be killed in order that the class society and profit economy may live.

But what an awful let-down that will be after a victory that was won for freedom and democracy!

And how much better it would be to let the profit system die and preserve democracy instead in the Socialist way!

Think it over, Mr. and Mrs. American. Class regimentation or democratic collectivization—which will suit you best?—Reading Labor Advocate.

The Case For Cooperatives

"I know of no better answer to this monopoly problem than the consumer cooperatives," Thurman Arnold, No. 1 monopoly expert, told the recent Congress of the Cooperative League, U. S. A.

The words are more than a ceremonial bow of the public servant to a group of people who may wield political power. Indeed, Judge Arnold might have gone further. If the consumer cooperative movement ever grew large enough in the United States, it would be the regulator of a cumulatively deadly form of competition that is able to set prices for maximum quick profit in disregard of the long-run public stake in full employment, production and distribution.

The cooperative movement, in contrast with government ownership or dictation, is people organizing—just as a private corporation is organized — to do a job for themselves. In a true sense of the word, cooperatives are another form of free enterprise. To the extent that they play a part in the regulatory field by competing with business enterprise, they obviate the need for adding to the ponderous regulatory mechanism of rules, regulations, boards and commissions. — St. Louis Post Dispatch.

Rev. Michael MarYosip Buys Space

A friend send us an interesting clipping from the "Telegram" of Temple, Tex. When Sewell Avery, czar of Montgomery Ward, was thumbing his nose at Uncle Sam and most of the editors of the nation were loudly applauding him, Rev. Michael Mar Yosip, pastor of the First Presbyterian Church and one of Temple's leading citizens, decided to express his opinion in such a way that no unfriendly editor could distort it or "blue pencil" it.

So, out of his own pocket he paid for about an eighth of a page in the "Telegram" and vigorously summarized the case against Mr. Avery, saying:

"The leading newspapers of Texas have carried full-page ads by Mr. Avery of Montgomery Ward fame. Thus hundreds of thousands of dollars have been spent to deceive the people of Texas and the nation. I have paid for this add myself.

"One thing Mr. Avery has not mentioned, which would destroy all his other assertions, and that is that from the very first he has refused to cooperate with his government.

"Mr. Avery believes, and his acts prove it, that it is perfectly right for the government to come to your home, and mine, and take our sons and daughters, put them in a camp on a cot, march them in mud and dust, send them to all corners of the earth, and if need be, sheed their blood.

"But this same government has not the right to call on Montgomery Ward and other companies to work peacefully with labor unions while this war is going on, so we may win it and win a more lasting peace."

While men like the Rev. MarYosip speak their minds in such forthright fashion, the cause of old-fashioned Jeffersonian democracy will not be lost in Dixie.—Labor.

INJURED PERSONS FILL HOSPITAL BEDS

There are more persons in the nation's hospital beds today as the result of accidents than from wounds received in battle.

That startling statement comes from the National Safety Council, which disclosed that 84,000 injured persons are now receiving treatment. Throughout the year, it added, the average number getting treatment will remain substantially the same.

LOW WAGES CAUSE TEACHERS TO LEAVE

Prof. Charles W. Phillips, of the University of N. C., states that more than 200,000 teachers have left our schools since Pearl Harbor because of better opportunities in other industries.

The crisis, he adds, will become more acute when 500,000 more disappear this year.

SAFE AT LAST

"Is there anything you fancy to eat before the execution?" asked the warden.

"Yes, mushrooms," said the condemned man. "I've always been scared to try them fearing I'd be poisoned."

Ideas control the world. — Garfield.

SECRET DIPLOMACY

A secret diplomacy in the Italian armistice agreement which reserves certain rights to the House of Savoy caused the Socialist Party to withdraw voluntarily from the Bonomi government, according to a sensational accusation made by a representative of the Italian Socialist Party, Signor Buffoni, at an international Socialist conference in France. During the first phase of liberation the House of Savoy tactfully avoided making use of this clause. But now that it feels more secure, it insists on its strict application. This was shown during the last Cabinet crisis, when the Lord Lieutenant of the Realm, Prince Umberto, insisted on his full sovereign rights.

PREDICTS INCOME TAX AMENDMENT WILL FAIL

Rep. Wright Patman predicts that the amendment to the constitution limiting to 25 percent the amount the government can demand from incomes, gifts and estates will fail of enactment. Patman says big business tycoons have used every known lobby trick to get this amendment through Congress, and that "The fascist-minded lobbyists who seek to throw the main tax burden upon the low-income group must be ferreted out and exposed."